AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար
Տնօրէն-խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية عامة

ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932
ԶԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 3.50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ընել թերթիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 117 (562)

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԸ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

ԹՐՕՑՔԻ ՄՌԱՅԼ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՀՈՐԻԶՈՆԸ

«Գերմանիա Եւրոպայի սիրտն է. Հիթլէր ոչ միայն Գերմանիոյ, այլ ամբողջ Եւրոպան փորձանքի կը մղէ»

Թրոցքի 15 օր առաջ հրատարակած է գրքոյկ մը, ուր կը ջանայ վերլուծել վերջին տարուայ ընթացքին տեղի ունեցած միջազգային դէպքերը, յետոյ ճշդելով իր համոզումը Պոլշեւիքներու հետապնդած քաղաքականութեան մասին, կ'ըսէ.

«Միմիայն Եւրոպայի մէջ կրնայ ծագիլ համաշխարհային յեղափոխութիւնը։ Իսկ ամենէն նպաստաւոր միջավայրը Գերմանիան է որ կրնայ ընդհանուր իրարանցում մը առաջ բերել և պատճառ ըլլալ որ ան աշխարհի ամէն կողմը տարածուի։

«Եւրոպական դրամատիրութեան ապաւինած վերջին դուռը Ֆաշիզմն է։ Սպանիոյ յեղափոխութեան մէջ համայնավարներու ինքզինքնին չկարենալ ցոյց տալը, փաստ մըն է թէ ան տեղական հանգամանք ունենալու սահմանը չէ անցած։ Անգլիոյ մէջ ո՛չ Ֆաշիզմ կայ ոչ ալ յեղափոխութիւն։ Գալով Ֆրանսայի, աշխարհի ամենէն պահպանողական և դրամատէր երկիրն է։ Յեղափոխութիւնն ու յեղաշրջումը դեռ կը շարունակեն Չինաստանի մէջ։ Մանչուրիոյ արկածախնդրութիւնը, վերջ ի վերջոյ կրնայ յեղաշրջումի մը տանիլ Ճափոնը։ Բայց և այնպէս, ամէն պարագայի մէջ Ռուսիան բացարձակ վտանգէ մը ազատեց, չինաճափոնեան վերջին վէճը։

«Գերմանիոյ մէջ տնտեսական անձկութիւնը երեւան բերաւ Հիթլէրը։ Հոն յեղափոխութիւն մը և կամ հակայեղափոխութիւն մը յաղթական դուրս պիտի գայ և այս պարագան պիտի ճշդէ ո՛չ միայն Եւրոպայի, այլ ամբողջ աշխարհի ճակատագիրը։

Գերմանիոյ մէջ համայնավարները, ազգայնականներու թողլով իշխանութիւնը, կ'ուզեն ծուղակը ձգել զանոնք։ Եթէ երբեք ազգայնականութիւնը յաղթէ, պատերազմ պիտի ծագի Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ։ Եթէ պրոլէտարները ճզմուին, ազգայնականներու ձեռքերը կը կապուին արտաքին քաղաքականութեան խնդիրներու մէջ։ Հիթլէր Փիլսուտսքիի, իսկ Լեհաստանի դիկտատոր Փիլսուտսքի ալ Հիթլէրի կարօտ է։

«Հետեւաբար գործաւոր դասակարգը պէտք չէ պահուըտի ազգայնականներու դէմ և ետ մնայ։

«Առաջին պայման է բաղդատել երկու կողմերու ուժերը։ Պէտք է լիովին գիտնալ թէ որքա՛ն հիթլէրական կայ գործարաններու, երկաթուղիներու և բանակի մէջ»։

Թրոցքի կրկին ու կրկին ծանրանալով այն վտանգի մասին որուն պիտի ենթարկուին Պրոլէտարները, երբ իշխանութեան գլուխ գան հիթլէրականները, կը շարունակէ.

«Գերմանիա լոկ Գերմանիա չէ, Եւրոպայի սիրտն է։ Հիթլէր միայն Գերմանիան չէ որ դէպի փորձանք կը տանի, այլ ամբողջ Եւրոպան։ Կարմիր բանակի պարտականութիւնը միայն Ռուսիոյ սահմանները պաշտպանել չէ։ Համաշխարհային յեղափոխութեան մէջ անո՛ր կ'իյնայ կուրծք տալ պրոլէտարիատի համար»։

Ահա Թրոցքիի մտածումները 932 տարուայ սեմին վրայ...

Սովիէթ Ռուսիոյ նախկին պատերազմական գործավարին հիթլէրականներու դէմ այս խօսքերը, նպատակ ունին պարտականութեան գլուխ հրաւիրել գերման ձախ թեւը այն պահուն, երբ Գերմանիոյ մէջ ազգայնականները խիստ եռուզեռի մը մէջ կը գտնուին և հոսանքները իրար կ'անցնին։ Գերմանիոյ ըլլա՛յ ազգայնականներու, ըլլայ համայնավարներու իշխանութեան գլուխը գալը, կրնայ պատերազմի գիրկը նետել երկիրը։

* *

«Վէլթպիւրնէ» գերման թերթը, որ Պէռնի մէջ լոյս կը տեսնէ, մանրամասնօրէն վերլուծելով Թրոցքիի այս հրատարակութիւնը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ըսէ.—

«Բացորոշ և խիստ են Թրոցքիի արտայայտութիւնը և վճռական իր խորհրդածութիւնները։ Այս հին յեղափոխականը, կ'օգտուի պարզապէս վեցերորդ զգացումէ մը՝ լուծելու համար իր բացատրած խնդիրները։ Բայց, երբ աքսորական մը, ենթարկուած է իր մէջ կուտակուած ոխակալութեան։ Պէտք է բարեփոխելով ընդունիլ իր խօսքերը։

«Միայն թէ, երբ մարդ Թրոցքիի նման կարեւոր անցեալի տէր եղած է, ընդունելու է որ իրաւունք կ'ունենայ ոխակալութիւն սնուցանելու։ Ահա այս պատճառաւ է որ անգութ են իր խօսքերը։ Զայրացած արծիւի մը կտուցի հարուածները կը յիշեցնեն իր յարձակումները»։

Այս օրեր գրեթէ բոլոր թերթերն ալ ընդարձակ սիւնակներ կը նուիրեն Թրոցքիի այս վերջին հրատարակած գրքին շուրջ և զանազան եզրակացութիւններ կը հանեն։

Միւս կողմէ ֆրանսական թերթեր բուռն պատասխաններ կը հրատարակեն այս առթիւ։

ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Վալի մը Քիւրտերուն ձեռքը

Թուրք ընդդիմադիրներու Փարիզի օրկանին La République Enchaînéeի թղթակիցը կը գրէ հետեւեալը.—

Անշուշտ կարդացիք քէմալական մամուլին մէջ թէ մեծ տարողութեամբ գործողութիւն մը կը ծրագրուի Արեւելեան Նահանգներուն մէջ։

Այսուհանդերձ, նոյն այս մամուլը կը զգուշանայ ուժերու այս սփռումին պատճառները յայտնելէ։

Ահա թէ իրականութեան մէջ, ի՞նչ են այս արշաւին պատճառները։ Տէրսիմ կը գտնուի Շէյխ Րիզան որ մեծ ազդեցութիւն ու ժողովրդականութիւն ունի այդ շրջանի բնակչութեան մէջ։ Այս է պատճառը որ Էլ-Ազիզի վալին՝ Նիզամէտտին քանիցս փորձեր էր զայն մէջտեղէն վերցնել։ Այս նպատակով, զայն հրաւիրեր էր որ Խարբերդ երթայ, բայց անոր բոլոր հրաւէրները բախեր էին Շէյխին մերժումին։

Իր նպատակին հասնելու համար, Էլ Ազիզի վալին ի վերջոյ յարաբերութեան մէջ մտեր էր Շէյխ Րիզայի զաւկին հետ, զոր Խարբերդ բերել տուեր էր՝ իր զաւկին խնդրանքներուն վրայ։ Շէյխ Րիզա ի վերջոյ Նիզամէտտինի քովը ղրկեր էր երեք քիւրտ աղաներ, իր լաւագոյն գործակիցները։ Անոնք, հազիւ քաղաք հասած, ձերբակալուեցան և բանտարկուեցան։ Որմէ վերջ, Նիզամէտտին, ենթադրելով որ Շէյխ Րիզա տկարացած է իր լաւագոյն գործակիցներուն կորուստովը, սկսաւ զայն հետապնդել։ Հանդիպումը աննպաստ կերպով վերջացաւ քէմալականներուն համար։ Վալին և իր հետեւորդներէն շատերը գերի բռնուեցան։ Սոյն ձախողութեան առջեւ, Էնկիւրի աւելի նախընտրեց բանակցիլ, քան թէ նոր արշաւախումբ մը ղրկել։ Շէյխ Րիզա Վալիին փրկութեան համար պայման դրաւ ազատ արձակել իր զաւակը և իր երեք գործակիցները։

* *

Էնկիւրիէն նոյն թերթին կը տեղեկացնեն թէ վերջերս, 2 մաուզերականներ Սիւրիական սահմանը անցած են մէկը բաւական եղերական պարագաներու տակ։ Մէկը Մէհմէտ պէյն է, ուսուցիչ Աք-Սէրայի դպրոցին (Գոնիա). միւսը՝ սպայ մը որ կը հրամայէր քրտական ըմբոստութիւնը ճզմելու ղրկուած գունդերէն մէկը։

Առաջինը՝ Մէհմէտ պէյ որ ուրիշ հինգ բարեկամներու հետ, չորս ամիս առաջ ձերբակալուեր էր իր ռուսասիրական գաղափարներուն համար, արգելափակուած էր Աք-Սէրայի բանտին մէջ։ Վերջերս ինքը և իր ընկերները յաջողեր էին ճեղք մը բանալ բանտին մէկ պատին վրայ և վերագտնել իրենց ազատութիւնը։ Բայց, ոստիկաններու կողմէ հետապնդուելով, իր հինգ ընկերները բռնուեցան և սպաննուեցան, մինչ ինքը կը յաջողէր փախիլ։

Անունը փոխելով, յաջողած է սահմանն անցնիլ և ներկայիս կը գտնուի Դամասկոս, յիշեալ սպային հետ։

ԳԱՂՏՆԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Թուրքիա պիտի գոցէ նեղուցները

Եթէ երբեք Ծայրագոյն Արեւելքի կացութիւնը կնճռոտի

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, վերջերս նոր ու գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Էնկիւրիի և Մոսկուայի միջեւ։ Այս դաշնագրին համաձայն, եթէ չինաճափոն վէճին մէջ խորհրդային Ռուսիոյ պատահական միջամտութեան հետեւանքով կացութիւնը կնճռոտի Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, Թուրքիա յանձնառու կ'ըլլայ փակել Տարտանէլի և Վոսփորի նեղուցները և օգնել խորհրդային Ռուսիոյ՝ Ռումանիոյ դէմ այս վերջնոյն կատարելիք ձեռնարկներուն առթիւ։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒԸ

Ոմանք կրնան դուրս ելնել մարդահամարի օրը

Ամսոյս 31ին տեղի ունենալիք մարդահամարի աշխատանքները դիւրացնելու համար, մասնաւոր պաշտօնեաներ սկսած էին արձանագրել Լիբանանի մէջ գտնուող բնակարանները։ Այժմ վերջացած է այդ աշխատանքը և արձանագրուած են 162 հազար բնակարաններ, որոնց մէջ կը գտնուին նաև հիւանդանոցներ, դպրոցներ և այլ հաստատութիւններ։

Այս հաշիւով, եթէ իւրաքանչիւր բնակարանի մէջ 4 հոգի վրայի վրայ հաշուենք, 650000 հոգիի կը հասնի Լիբանանի բնակչութեան թիւը։ Կը կարծուի որ օտարականները և Լիբանանցի գաղթականները ալ միասին հաշուելով, Լիբանանի բնակչութեան ընդհ. թիւը պիտի հասնի 750,000 ի։

Կառավարութիւնը նշանակած է 6700 պաշտօնեաներ, որոնք մարդահամարի աշխատանքները պիտի կատարեն. ասոնց բոլորն ալ կառավարական պաշտօնեաներ են։ Ասոնցմէ զատ կան նաև 144 վարձկան քարտուղարներ։

Կառավարութիւնը մասնաւոր արտօնաթուղթեր պատրաստած է անոնց համար, որոնք կրնան մարդահամարի օրը դուրս ելնել։ Կրնան արտօնագիր ստանալ.

1.— Մարդահամարի պաշտօնեաները.
2.— Բժիշկներ, դեղագործներ, դայեակներ և հիւանդանոցներու պաշտօնեաներ և ծառաներ.
3.— Թերթերու խմբագիրներ և թղթակիցներ։
4.— Հիւպատոսներ և իրենց պաշտօնեաները։

Հանրակառքի ընկերութիւնը իւրաքանչիւր գծի վրայ միայն մէկ կառք շրջագայութեան պիտի հանէ այդ օրը։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Ազգերու Դաշնակցութեան ստեղծումէն ի վեր սպասուած դէպքը կը մօտենայ։ Յառաջիկայ ամսուան ընթացքին Ժընեւի մէջ պիտի գումարուի միջազգային ընդհանուր զինաթափումի համաժողովը։

Լիկայի բազմազան գործունէութեանց ոչ մէկը այնքան վառ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է ժողովուրդներուն մէջ, որքան ազգերու ամէն տեսակ զէնքերուն ու ռազմանիւթերուն որակին, քանակին ու գործունէութեան եղանակին վրայ սահման դնելու խնդիրը, եւ ուրիշ ոչ մէկ խնդիր անոր չափ կեդրոնական տեղ գրաւած է անոր շահագրգռութեանց ու գործունէութեանց մէջ։ Անցեալ տարի Լիկայի տասնամեայ գոյութեան ու գործունէութեան պատմութիւնը ներկայացնող պաշտօնական գիրք մը հրատարակուեցաւ, որուն 450 էջերէն 125ը, այսինքն՝ մէկ չորրորդէն աւելին այս խնդրոյն յատկացուած է։ Խաղաղութեան կազմակերպութիւնը և զինաթափում։ Ամէն տարի ժողովին առջեւ եկած է այս խնդիրը։ Խորհուրդին ամէն նիստը զայն օրակարգի վրայ ունեցեր է, և ամէն տարի քանի մը անգամ Յանձնախումբերու ժողովներ գումարուած են այս մեծ համաժողովին նախապատրաստութիւնները տեսնելու, բոլոր շահակից պետութեանց կարծիքները հաւաքելու, իրարու հետ բաղդատելու, ընդհանուր համաձայնագրութեան նախագիծ մը յօրինելու, գործին գիտական, թեքնիքական, իրաւական և զինուորական կողմերը ուսումնասիրելու, և վերջապէս համաժողովի յաջողութեան պայմանները սահմանելու համար։ Մասնաւորապէս այս գործով զբաղած է վեց տարիէ ի վեր Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ ստեղծուած «Զինաթափումի Նախապատրաստական Յանձնախումբը», որուն կը մասնակցին ներկայացուցիչներ Լիկայի խորհուրդին անդամակից պետութիւններէն, ինչպէս նաև ներկայացուցիչ մը Մ. Նահանգներու կառավարութեան կողմէն (որ մասնակցած է սկիզբէն ի վեր), Խորհրդային Ռուսիոյ կողմէ (1927 Նոյ.էն ի վեր), և Թուրքիոյ կողմէ (1928 Մարտ)։

Վստահաբար համաժողովի նըստաշրջանը նշանակալից օրեր պիտի ըլլան Ժընեւի համար։ Կ'երեւակայեմ հիմայ այդ օրերու եռուզեռը խաղաղ Լիմանի եզերքին վրայ։ Այս առթիւ 20,000 հիւրեր կ'ակնկալուէին դուրսէն, որոնց համար օթեւանի, սնունդի, երթեւեկի, պաշտպանութեան եւայլն միջոցները պատրաստելու սկսած էր Ժընեւի քաղաքապետութիւնը անցեալ տարիէն ի վեր։ Որքա՛ն պիտի փափաքէի այս շրջանին վերստին հոն գտնուիլ։ Շատեր պարզ թուրիսթի հետաքրքրութեամբ հոն պիտի երթան «Ժընեւը տեսնելու և Snapshot լուսանկարներ առնելու. պետութեանց ներկայացուցիչները պիտի երթան ճգնաժամէ մը անցնելու համար. խաղաղասիրական ամէն տեսակ ընկերութեանց ներկայացուցիչները պիտի երթան փրոփականտի զօրաւոր ճիգեր թափելու համար. իսկ ես պիտի ուզէի ժուռնալիստներու կալէրիէն դիտել այդ բոլորը և մտիկ ընել՝ Սալվատոր տը Մատարիակայի, Կոմս Պէռնշտորֆի, Լորտ Սէսիլի, Լիթվինոֆի, Գրիանի, Հէնտըրսընի Մաք Տօնալտի ճառերուն։

Կասկած չկայ որ բոլոր ազգերն ալ մեծ հետաքրքրութեամբ պիտի հետեւին համաժողովի նիստերուն և ելքին։ Հոն արդի միջազգային քաղաքականութեան գլխաւոր նիւթը վերջապէս պաշտօնական կերպով սեղանի վրայ պիտի դրուի։ Թերեւս ամենէն շատ վիճաբանութեան նիւթ պիտի դառնայ ցամաքային ուժերու և ռազմանիւթերու սահմանաւորման խնդիրը։

Ոմանք ամէն բան կ'ակնկալեն այս համաժողովէն. շատեր շատ բան կը սպասեն անկէ. կան այնպիսիներ որոնք աշխարհի արդի տագնապներու փրկութիւնը կը յուսան անկէ. Նոյն իսկ պիտի գտնուին մարդիկ որոնք կըսեն թէ այս համաժողովէն կախում ունի պատերազմի և խաղաղութեան միջեւ ազգերուն ընելիք ընտրութիւնը և բուն ինքն Լիկայի կեանքի ու մահուան խնդիրը։ Իսկ ուրիշներ հեգնանքով պիտի դիտեն ամէն բան և հոն պատահելիք սովորական անհամաձայնութիւնները, և կամ ըլլանք ձախողութիւնները, պիտի ծառայեցնեն իրենց փրոփականտին՝ թէ պուրժուական սիստէմին վրայ կառուցուած աշխարհ մը պիտի չկարենայ ազատել իր ցաւերէն մինչեւ որ չազատի իր սիստէմէն։ Վերջապէս ամէն մարդ անկէ բան մը կը սպասէ։

Ապահովաբար ամենէն շատ ակնկալողները ամենէն շատ պիտի յուսախաբին։ Այսպիսիներուն սխալը պիտի ըլլայ համաժողովներէն նիւթական հրաշքներ յուսալը։ Ժողովները նոր բաներ ստեղծելու համար չեն, այլ համաշխարհային նոր տեսակի մտայնութիւն մը, ոգիին մէջէն ծնած գաղափարներուն, շարժումներուն պաշտօնական ընդունելութիւն տալու, անոնց ճըշմարիտ ըլլալը վաւերացնելու եւ հրապարակաւ խոստովանելու ու մկրտելու համար։ «Ժողովը ի՞նչ արդիւնք պիտի տայ» պիտի հարցնեն ոմանք։ Լաւ. խնդիրը արդիւնք բառին տրուած իմաստէն կախում ունի։ Ժողովները առհասարակ ակնկալուած ձեւով զունդով ու զանգուածով արդիւնքներ տալու համար չեն, այլ աշխարհի մէջ գոյութեան եկած, բայց հոս հոն ցրուած վիճակի մէջ գտնուող արդիւնքները ժողվելու և անոնց ներդաշնակ ամբողջութիւն մը տալու համար են։ Անցեալ տարուան Լոնտոնի Նաւային համաժողովէն ալ շատ բան ակնկալողները շատ յուսախաբուողներ եղան։ Մենք այն առթիւ ալ ըսինք որ այս համաժողովներուն ճշմարիտ կերպով հետեւողը՝ չէ այն որ մի միայն անոնց շահու և վնասի հաշուեկշիռը կը դիտէ, այլ այն որ կրնայ անոնց մէջէն արտայայտուիլ ուզող մարդկային մտքի արդի յեղաշրջումին հետեւիլ։

Մեզի համար աւելի կարեւոր է ժողովը, այսինքն այն իրականութիւնը թէ աւանիկ ժողով մը կարելի կ'ըլլայ գումարել, քան թէ ժողովին տրուելիք մեկնաբանութիւնը։ Պատմութեան մէջ երբեք այս ձեւով իր նմանը չունեցող իրողութիւն մըն է այս։ Դէպքերը աւելի կարեւոր են քան իրենց բացատրութիւնները, սա տեսակէտէն՝ որ անոնք նիւթականացումն են այդ շրջանին շարժման մէջ գտնուող թափոյական ուժերուն։ Որովհետեւ դէպքերը անկախ չեն միջավայրին ու ժամանակին այն ուժերէն որոնք զանոնք կը պատրաստեն։ Զինաթափութեան համաժողովին վրայ կիրարկուելով, այս կը նշանակէ թէ մարդկութեան մտայնութիւնը այնքան ընդարձակուեր, բարեփոխուեր է որ պէտքը կը տեսնէ դրացի ու թշնամի բոլոր ազգերը նոյն սեղանի շուրջ հաւաքելով վիճաբանութեան նիւթ ընելու սա կարգ մը ճշմարտութիւնները, թէ իրենց բոլորն ալ իրարմէ առկախ դարձած են և ոչ մէկը կրնայ միւսէն անկախօրէն խորհիլ իր ազգային ապահովութեան ու զարգացումին մասին. թէ բարբարոսութիւն է իրարու միջեւ ծագող անհամաձայնութիւնները զէնքով ու բռնութեամբ լուծել ջանալ, թէ պէտք է վստահին իրարու և փոխադարձ յարաբերութիւնները այնպէս կազմակերպեն որ դժուարութեանց հաւանականութիւնը նուազի, կամ երբ վէճեր ծագին՝ լուծելու ջանան աւելի արդար և իրաւարարական միջոցներով, և թէ այլեւս եկած է ժամանակը երբ պէտք է խորհիլ զէնքերը նուազեցնելու և ժողովուրդներու վրայէն նիւթական ահագին բեռ մը պակսեցնելու վրայ։

Ասով հանդերձ՝ անշուշտ անիկա որոշ չափով արդիւնք պիտի տայ։ Վեց տարիներու սիստեմական նախապատրաստութենէն յետոյ, եթէ պատասխանատու յանձնաժողովը վստահ չըլլար որ խնդիրը պաշտօնապէս հրապարակուելու չափ հասունցած չէ, արդէն պիտի չհամարձակէր համաժողովը նիստի կանչելու։ Պետութեանց կարծիքները բաւարար չափով հասկցուած և համաժողովին ընելիք գործը ուրուագծուած է։ Համաձայնութեան գիտական՝ թեքնիքական հիմերը լրացած են. առ ի փորձ համաձայնագրութիւն մը պատրաստուած է, բաց թողելով թիւերու և չափերու տեղերը։ Պետութեանց կը մնայ համաժողովին մէջ քաղաքական մասը լրացնել. համաձայնիլ թիւերու և չափերու վրայ և լրացնել յատակագիծը։

Կարելի չէ որ յաջողութիւնը հարիւր առ հարիւր ըլլայ։ Բայց կայ կէտ մը ուր յաջողութիւնը ապահովուած պէտք է նկատել, այն է մըտքերու յեղաշրջումը։ Այդ պիտի ըլլայ ժողովին տալիք հեռաւոր արդիւնքը։ Դաստիարակչական գործ մը աւելի՝ քան զինուորական հրահանգ մը։

ԲՈՒԺԱՆԴ ԵՂԻԱԵԱՆ

(1) (Շար.)

ԻՆՉԵՐ ՊԻՏԻ ՊԱՏԱՀԻՆ 1932 ՏԱՐՈՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻ ՎԻՃԱԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԱՍՏՂԱԲԱՇԽԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ֆրանսացի նշանաւոր աստղաբաշխ՝ փրոֆէսէօր Ժորժ Միւէրի, Հոգեխօսական Պրպտումներու ֆրանսական ակումբին ընդհ. քարտուղարը, հետեւեալ գուշակութիւնները ըրած է 1932 թուականին համար.—

ՖՐԱՆՍԱ

Հերմէսը իր նոր դիրքով, սակարանական գործերու վերսկսումը կը նշանակէ։

Հանրային առողջութիւնը շատ լաւ վիճակի մէջ կ'երեւայ։ Առատ սիրային ոճիրներ, օդանաւային արկածներ և ողողումներու ողբերգութիւններ։ Ուրանոս մոլորակին դիրքը շատ գէշ է ամբողջ գարնան ընթացքին։

Ընտրութիւնները աստղաբաշխական տեսակէտով, կարեւոր հանգրուան մը նշանակած կը թուին ըլլալ յետ-պատերազմեան Ֆրանսայի բախտին համար։ Բաւական նոր դէմքեր խորհրդարան պիտի մտնեն և օգտակար պիտի ըլլան ազգին։ Եւ սակայն քաղաքական շարժումը աւելի նուազ պիտի ըլլայ, որոշ կուսակցութիւններ քաղաքականապէս պիտի անյայտանան, տնտեսական միացեալ ճակատ

կազմութեան և նոր մեթոտներու տիրապետումին համար

Արամազդը որ կը կենայ Առիւծին տեղը, կազմակերպութիւն, աշխատանք և բարութիւն կը նշանակէ։

Նրանի՜ թէ նոր խորհրդարանը մոլորակին այս դիրքին նշանակութենէն ներշնչուէր։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ղեկավարները մեծ դժուարութիւններու կը հանդիպին ներքին խաղաղութիւնը պահելու գործին մէջ։ Գործաւորները կը դիմեն քանի միջոցներու որոնք զէնքի ուժով կը զսպուին։ Յեղափոխութեան վտանգը աւելի մեծ համեմատութիւն կը ստանայ։ Ներկայ պայմաններուն վերաքննութիւնը կը պահանջուի աւելի հաստատ հիմքերու վրայ, դիւանագիտական զիջումներ կը կատարուին։

Հաւանական մահ՝ Գերմանիոյ նախկին կայսրին կամ ազգային կուսակցութեան պետերէն մէկուն։ Քաղաքական գետնի վրայ ներքին դժուարութիւններ և խռովութիւններ կը պատճառեն։ Մտահոգութիւնը ընդհանուր է։ Մեծ անգործութիւն և յեղափոխութիւններ կառավարութեան արմատական ուղղումներուն պատճառով, Յունիս և Յուլիս ամիսներու ընթացքին։ Ամէն պարագայի տակ կառավարութիւնը կացութեան տէրն կերեւայ։ Նոր համաձայնութիւններ դրացի երկիրներու միջեւ և ընդհանուր դժգոհութիւն՝ Եւրոպայի մէջ։

Խօսակցութիւն և կարգադրութիւն գաղթավայրերու խնդրին շուրջ։

1932ի ընթացքին Գերմանիոյ ընդհանուր կացութիւնը շատ տագնապալի է։ Ղեկավարները յաճախ ցամքորդութիւններ կ'ընեն երկրին կարգը կանոնը վերահաստատելու համար, բայց առանց արտաքին օժանդակութեան չպիտի յաջողին։

Ֆրանսան, կը թուի թէ իր նախկին թշնամիին բախտին զարգացման մէջ մեծ դեր պիտի խաղայ։ Նոյեմբեր ամսուան ընթացքին համաձայնութեան հաւանականութիւն մը երեւան կուգայ և գուցէ տնտեսական համաձայնագիր մը ստորագրուի։ Այս համաձայնութիւնը թուլացում մը առաջ պիտի բերէ, ո՛չ թէ պատերազմի մը հաւանականութեան տեսակէտով, այլ բոլոր երկիրներու ներքին խռովութիւններուն համար։

Ժողովուրդները կամ աւելի ճիշդ ղեկավարները պատերազմէն չեն վախնար, սակայն կը վախնան յեղափոխութիւններէն, որոնց սպառնալիքը ամբողջ աշխարհի վրայ կը յառի։

1932ի վերջը՝ Գերմանիոյ համար պիտի ըլլայ հաւասարակշռութեան վերադարձ և պարտքերու թեթեւցում մը կը նշանակէ։ Կը նշանակէ նաև աշխատանքի միջոցով կացութեան դարմանում և տագնապին պատճառներուն աւելի ուղիղ ըմբռնում մը։

ՊԵԼՃԻՔԱ

Այս տարի Պելճիքացիներուն համար պիտի նշանակէ վերադարձ դէպի հաւասարակշռութիւն և աճում իրենց ներկայ հիւծած վիճակէն։ Նոր տարին իրենց երկրին համար պիտի ըլլայ կարեւոր, ինչպէս եղաւ 1914ը։

1932 = 1—9—3—2 = 15

1914 = 1—9—1—4 = 15

Թիւ 15ը Պելճիքայի համար պիտի ըլլայ ճակատագրական (յաւ կամ գէշ)։ Ներկայ պարագային վերադարձը պիտի նշանակէ դէպի բարօրութիւն և հաւասարակշռութիւն։

ԱՆԳԼԻԱ

Շատ փորձեր կը կատարուին և շատ նեղութեանց կ'ենթարկուին ղեկավարները անգործութեան նուազումը յաջողցնելու համար։ Զբաղման շատ տաժանելի է և շատ մը տեղեր թշուառութիւն և անօթութիւն կայ։ Ցուրտ, անձրեւ և ձիւն։ Փետրուարին կամ Մարտին յաջող առաջարկ մը կը ներկայանայ խորհրդարանին։ Աշխատանքի ծրագիր մը կը կասեցնէ ընդվզումները՝ որոնք կը սպառնան պայթիլ Գալլէսի երկրին կամ Իրլանտայի մէջ։

Մարտէն սկսեալ զգալի կը դառնան ձեռք առնուած միջոցները։ Նոյն առթիւ դիւանագիտական անհամաձայնութիւններ կը ծագին դրացի երկիրներու միջեւ և ձեռք կ'առնուին միջոցներ, որոնք տնտեսական տեսակէտով ո՛չ մէկը կը գոհացնեն և վտանգաւոր են աշխատաւորական կուսակցութեան և ընդհանրապէս պրոլեթար դասակարգին համար։

1932ը Անգլիոյ գաղթավայրերուն համար տագնապալի հանգրուան մը կը նշանակէ։ Հնդկաստանը խռովութիւններու մէջ է։ Մեծամեծները և վիպաւորները թիւը աւելի մեծ է անցեալ տարիներէ և Անգլիան ստիպուած կ'ըլլայ համաձայնիլ ի վնաս իր ազգային արժանապատուութեան։ Խռովութիւններ ափրիկեան գաղթավայրերու մէջ ալ կը ծագին և զինուորական ուժեր ղրկելու պէտքը կը տեսնուի տեղական զօրախումբերուն օժանդակութեան հասնելու համար։

Ուրանոսը արկածներու և դժբախտութիւններու շարք մը կը նշանակէ։ Այս մէկը սակայն, ո՛չ միայն Անգլիոյ, այլ ամբողջ աշխարհին կը վերաբերի։ Այս տարուան ընթացքին Անգլիան թէեւ պահպանողական կառավարութիւն մը ունի, սակայն պիտի ջանայ Սովիէթներու հետ համաձայնութեան գալ և հաստատել առեւտրական դաշինքներ, որոնց շնորհիւ կարենայ կուրծք տալ Եւրոպայի իր դրացիներու մրցակցութեանց։

ԱՒՍՏՐԻԱ

Երկրին տնտեսական կացութիւնը բարդաւաճումներ կը ներկայացնէ։ Արտասահմանէն օգնութիւն պիտի հասցնէ անոր և ան պիտի կրնայ հաստատել իր հաւասարակշռութիւնը։ Առեւտրական շարժումը կենսունակ վիճակ մը պիտի ներկայացնէ. և սակայն երկրին ընդհանուր կացութիւնը, թէեւ նոյն համեմատութիւնները ունի իրեն դաշնակից Գերմանիոյ հետ, աւելի քիչ խռովուած կը թուի ըլլալ։

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալացի ազգը բարի ազդեցութիւններու տակ կը գտնուի, աւելի հաւասարակշռուած վիճակով քան անցեալ տարիներուն։ Հպարտութիւնը միշտ շատ մեծ է, բայց հիմա կայ աւելի խոհեմութիւն և աւելի դիւանագիտութիւն։ Այս բոլորը արտաքինին կը վերաբերին, իսկ ներքին խնդիրներու մէջ խաղաղութիւնը շատ հեռու է։

Իտալիոյ տնտեսական կացութիւնը լաւ վիճակի մէջ կ'երեւայ։ Ապրանքներու արտածումը 1931էն աւելի շատ է։ Տնտեսական հաւասարակշռութիւնը նպաստաւոր կ'ըլլայ իտալացի ժողովուրդին համար։

1932ի աշնան հաւանական է որ վէճ մը ծագի Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջեւ, զուտ դիւանագիտական վէճ մը՝ ափրիկեան գաղթավայրերու խնդրին շուրջ։

ՍՊԱՆԻԱ

Ընդհանուր առմամբ, 1932ի ընթացքին մեծ հանգարտութիւն մը չի նախատեսուիր։ Ընդհանուր տկարութիւն մը կը տիրէ: Առեւտրական շարժումը մեռած է, գործերը վարող կուսակցութիւնը բռնի միջոցներու կը դիմէ արգիլելու համար միւս կուսակցութեան (թագաւորական և համայնավար) չափազանցութիւնները։

Բազմաթիւ զոհեր կը խլուին և կացութիւնը աւելի կը կնճռոտի. մանաւանդ գարնան։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Արեւ, և Ռնգեղջիւրի ինչպէս նաև Ցուլի համաստեղութեան դիրքերը եսասիրութիւն ցոյց կուտան և ամէն ինչ եսասիրական ձգտում կը պարզէ։ Ճիշդ այն բանը կը տեսնուի վերջերս հիւսիս-ամերիկեան հանրապետութեան մէջ։

Մեծ աղմուկ կը ստեղծեն նախագահի ընտրութիւնները, և ընտրութիւններու ինչպէս նաև ծանրաբեռն խռովութիւններու վախը կայ զանազան քաղաքներուն մէջ։ Նախագահ Հուվըր եթէ դարձեալ իր թեկնածութիւնը դնէ պիտի յաջողի ընտրութիւններուն մէջ. այլապէս պիտի յաջողի արեւմտեան նահանգներէն ուրիշ թեկնածու մը։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

Չինաստանի նոր տարին կ'որոշեն Լուսինի և Պոսիդոնի փոխադարձ դիրքերը։ Այս միաւորութիւնը բնաւ նպաստաւոր չէ Չինացիներուն համար։ Մէկ ծայրէն միւսը ընդհանուր խառնաշփոթութիւն կը տիրէ և բոլոր բարեկամեցողութիւնները յոգս կը ցնդին։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊՍԱԿԻ ՍՈՒՐԲ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՅՈՅՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Եկեղեցական ընդհանուր ու տեղական Ժողովներ սոյն արգելքը հետզհետէ տարածեցին այլադաւան քրիստոնէից և Յոյն եկեղեցւոյ զաւակաց միջեւ կատարուելիք ամուսնութեանց վրայ ևս, և սպառնացան անվաւեր հռչակել նման ամուսնութիւնները։ Բիւզանդական քաղաքական օրէնքները նման ամուսնութիւններ միշտ վաւերական ճանչցած էին, միայն թէ այլադաւան ծնողաց յունադաւան զաւակները, ժառանգութեան բաժնման մէջ, աւելի մաս մը առնելու իրաւունք ունէին։ Ըստ Յոյն եկեղեցական օրինաց բողոքականներուն ևս արգիլուած է յունադաւանի հետ ամուսնանալ։ Բայց երբ բողոքականներ կամ այլադաւաններ գրաւոր խոստում ընեն թէ ամուսնական ամէն կարգադրութեանց ու վճռոց մասին հնազանդ ու հպատակ պիտի մնան Յոյն եկեղեցւոյ իշխանութեան, և իրենց զաւակները պիտի մկրտեն ու դաստիարակեն ըստ Յոյն Եկեղեցւոյ, այն ատեն յունադաւանի հետ անոնց ամուսնութեան թոյլտուութիւն կ'ըլլայ պայմանաւ որ պսակի խորհուրդը կատարուի Յոյն եկեղեցւոյ ձեռամբ։ Ըստ Յոյն եկեղեցւոյ, այլադաւան են ա՛յն քրիստոնեաները, որոնց վարդապետութիւնները, փոքր ի շատէ, կը տարբերին Յունականէն. այսպէս են կամ կը բռնուած են Հայերը, որովհետեւ չեն ընդունիր Քաղկեդոնի Ժողովը եւ Ս. Հաղորդութեան գինիին մէջ ջուր խառնել։ Այլադաւան են նոյնպէս Հռոմէականք՝ որ ի մէջ այլոց կը դաւանին զՍուրբ Հոգին բխեալ ի Հօրէ և յՈրդւոյ, մինչդեռ Հայերն ու Յոյները կ'ընդունին զՍուրբ Հոգին բխեալ ի Հօրէ և ի յՈրդւոյ։ Հռոմէականք կը դաւանին նաև Պապերու անսխալութիւնը. ըստ այսմ Հռոմէական եկեղեցին Յոյներէն կը նկատուի նաև Հերետիկոս։ Իսկ հերձուածող են անոնք՝ որոնց վարդապետութիւնը թէեւ Յունականին համաձայն է, բայց այլեւայլ պատճառաւ Յոյն եկեղեցւոյ իշխանութեան դէմ ըմբոստ գտնուած են, ինչպէս Պուլկարները։ Գաբրիէլ Դ. Պատրիարքը (1780-1784) Հնդկաստանի մէջ գտնուող յունադաւաններուն թոյլատրեց ամուսնանալ այլադաւան քրիստոնէից հետ։ Յունադաւանի մը հերձուածողի մը հետ ամուսնութեան մասին եկեղեցական ոեւէ արգելք չկայ: Յոյն եկեղեցւոյ ձեռամբ չնուիրագործուած խառն ամուսնութիւնք անվաւեր կը համարուին։

Հօս, իբր ծանօթութիւն, պէտք է յիշատակել որ Յոյն Պատրիարքարանը սովոր էր ամուսնացնել այն արդէն ամուսնաւոր և իրենց կենակցէն դժգոհ անձերը՝ որ ուրիշ ոեւէ քրիստոնեայ եկեղեցիէ իր գիրկը կը դիմէին խոյս տալու համար ամուսնական պարտաւորութեանց եւ իրենց բնիկ հոգևոր իշխանութեանց խստութենէն։ Հայոց Պատրիարքարանը այս մասին բազմիցս բողոք բառնալէ յետոյ, ստիպուեցաւ 1872ին խզել ամէն յարաբերութիւն Յոյն Պատրիարքարանին հետ։ Յոյն Պատրիարքարանի գործակատար Հայ-Հռոմ Տիմիթրիոս Զօլագիտէսի և այլ քանի մը բանիրուն անձերու բաղձանաց և ստիպմանց վրայ, վերջապէս Ֆէնէրի Յոյն Սինոդի վճռով շրջաբերականներ ղրկուեցան թէ՛ Տաճկաստանի, թէ՛ Յունաստանի և թէ արտասահման գտնուող Յոյն եկեղեցական իշխանութեանց, ծանուցանող թէ՛ օրէնքներ հաստատուած են Հայ և Յոյն ազգերու միջեւ, որպէսզի յետ այսու երկու եկեղեցիներու ամուսնացեալ զաւակներէն անոնք որ կը թողուն իրենց բնիկ եկեղեցին և միւսին կ'երթան, չկարենան վերստին ամուսնանալ, որչափ ատեն որ ողջ է լքուած կենակիցը և պսակին լուծուած չէ։*)

Թ. Ըստ Հռոմէական և Բիւզանդական օրինաց, առեւանգութիւնը տեղի կ'ունենայ երբ մէկը խօսեցեալ կամ այրի պատուաւոր կին մը, կամաւ կամ ակամայ, նենգութեամբ կամ բռնի, իր բնակարանէն կը փախցունէ անառակութեան համար։ Բիւզ. երկու օրէնքներով ևս առեւանգութիւնը կը համարուէր ծանրագոյն ոճիր՝ քան շնութիւնը, և առեւանգիչը խստիւ կը պատժուէր։ Առեւանգիչը չի կրնար առեւանգեալին հետ ամուսնանալ, և կատարուած ամուսնութիւնն ալ անվաւեր կը հռչակուի։ Առեւանգութեան գործակցութեամբ դատապարտեալ անձերն ալ չեն կրնար ամուսնանալ առեւանգուածին հետ։ Սակայն Յոյն եկեղեցին վերոյիշեալ քաղաքային օրինաց հետ չի համաձայնիր, որովհետեւ Առաքելական կոչուած օրինաց 67րդ կանոնը կ'ըսէ. «Եթէ մէկը ոչ-խօսեցեալ կոյս մը բռնաբարէ, եկեղեցական պարտ ու պատշաճ պատիժը կրելով հանդերձ, պարտի ամուսնանալ անոր հետ, առանց նկատի առնելու աստիճանի կամ կացութեան խտիրը։

Ըստ նոյն օրինաց, պատժապարտ է նաև այն անձը, որ իր նշանածը կ'առեւանգէ։ Առեւանգութեամբ կատարուած ամուսնութիւնը անվաւեր հռչակելու համար, բողոքելու իրաւունք ունեցողները կրնան ձեռնհաս դատարանին դիմել։

Ժ.— Շնութիւն կը կոչուի օտար ամուսնացեալ կամ մին ամուսնաւոր և միւսը անամուսին անձանց միջեւ պատահած անպարկեշտ յարաբերութիւնը. Եթէ այդպիսի յարաբերութիւն երկու անամուսին անձանց միջեւ տեղի ունենայ՝ պոռնկութիւն կը համարուի։ Օրինաց աչքին առաջինը աւելի դատապարտելի է քան երկրորդը։ Երբ դատական վճիռ արձակուած է շնութեան մասին, շնացողը չի կրնար այլեւս ամուսնանալ ոեւէ անձի եւ մանաւանդ իր մեղսակցին հետ։ Եթէ նշանուած անձը իր խօսեցեալին մօրը կամ մօտաւորագոյն ազգականին հետ շնութիւն գործէ, կարող չէ այլեւս ամուսնանալ — ո՛չ իր մեղսակցին և ոչ ալ խօսեցեալին հետ։ Հօս գիտելի է որ ըստ Բիւզանդական օրինաց, շնացող կնոջ ամուսնութիւնը եղծանելի է և այրը ձեռնհաս իշխանութեան վճռով, կրնայ վերստին ամուսնանալ ուրիշ կնկան հետ։

Հալէպ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԵՊՍԿ.

(27) (Շար.)

*) Ամուսնական Օրէնք Յոյն Եկեղեցւոյ, Տիմիթրիոս Զօլագիտէս, 1893, Կ. Պոլիս, էջ 74։

ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՄԱՏՆԵՆ

«Յուսաբեր»ի 18 Յունուարի թիւէն նոյնութեամբ կ'արտատպենք հետեւեալ հերքումը, ցոյց տալու համար հայատեաց թերթի մը բրովաքասիոնը ու մատնութիւնը.—

Գահիրէ հրատարակուող «Ջէբրին» շաբաթաթերթի Յունուար 16ի թիւէն տեղեկացանք, որ Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթը, «Արև», իր Յունուար 16ի թիւին մէջ արտատպում մը ընելով Պոլիս հրատարակուող «Արեւելք» թերթէն, յայտարարած է, թէ այդ թերթը... ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ է։

Չհաւատալով «Ջէբրին» գաւեշտաթերթի այս յայտարարութեան, ձեռք բերինք ռամկավար օրգանի յիշատակած թիւը և զարհուրանքով տեսանք, որ իրապէ՛ս ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ տիտղոսը տրուած է պոլսահայ թերթի մը, և այն ալ... ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ միեւնոյն գրութեան մէջ։

«Արեւելք»ի առջև, փակագիծերու մէջ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ բառը դնելէ ետք, ռամկավար օրգանը իր արտատպումը («Արեւելք»էն) կ'եզրափակէ հետեւեալ տողերով.

«Այս արտատպումը, որուն մէջ Թիւրքիա հրատարակուող ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ թերթի մը (ակնարկը՝ «Արեւելք»ի) հաճութիւնը և գնահատութիւնը կայ «Արեւ»ի յայտնած գաղափարներուն հանդէպ, կը յանձնենք մասնաւոր ուշադրութեանը բոլոր դաշնակցական թերթերուն և մասնաւորաբար ալ մեր անզուսպ հարեւանին՝ «Յուսաբեր»ի։

Գիտենք որ հայ լեզուի մէջ բոլոր բառերը կորսնցուցած են իրենց արժէքը սակայն՝ գիտնալով մէկտեղ՝ կը յայտարարենք, որ ԵՐԲԵՔ այսքան զարհուրելի դէպքի տակաւին հանդիպած չէինք հայ մամուլին մէջ։

Այսօր վերջին հայ մանուկն իսկ գիտէ, որ բորենին — քէմալական Թիւրքը — ոչ միայն իր երկրին մէջ, այլ եւ դուրսը առիթներ կը ստեղծէ Թակարդած դաշնակցականներ յայտնելու համար։

Վերջին մանուկն իսկ գիտէ, որ Թիւրքիոյ մէջ եթէ հայ մը յանդգնէր դաշնակցական ըլլալ, ան իր այս մեղքը պիտի քաւէր, մինչեւ իսկ առանց դատ ու դատաստանի, Թրքական զնդաններու մէջ, իրական ու ճշմարիտ յօշոտման գնով։

Այսպիսի պայմաններու մէջ հայ մը և կամ հայ թերթ մը ի լուր բորենիի ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ անուանել, այն ալ «կուսակցութեան» մը պաշտօնական օրգանի էջերէն, կը նշանակէ...

Ի՛նչպէ՛ս բառ չունինք այս բազմակէտը փոխարինելու համար։

Ուրեմն, Թիւրքիաբնակ հայութեան մէջ եթէ դաշնակցական մը գտնուէր, որուն անունը յայտնի է ռամկավար պաշտօնաթերթին, յարմար առիթով մը ան այդ անունը պիտի հրապարակէր ի լուր Թիւրք կառավարութեան...

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ՏԻԵԶԵՐՔԸ ԱՆՎԵՐՋ ԵՒ ԱՆՄԱՀ

1931 տարին փակուեցաւ գիտական մեծ յաղթանակով մը։ Դեկտ. 15ին Պերլինէն կարճ հեռագիր մը կը հաղորդէր որ՝ Ուփսալայի համալսարանի աստղագիտական աշխատանոցին մէջ «մասնիկներու անջատման» փորձերը կատարելապէս յաջողած են։ Ի՞նչ է մասնիկներու անջատումը լսուածը. և ինչու այդ քան մեծ նշանակութիւն ունի։ Մինչեւ այսօր կը կարծուէր որ տիեզերքը օրըստօրէ կը մաշի... Արե՞ւը, աստղերը և նման ուրիշ մարմիններ, իրենց զօրութիւնը կը կորսնցնեն, լոյսի ու ջերմութեան ձեւին տակ սպառելով։ Կը կարծուէր որ սպառուած այս ուժերը անգամ մը ցրուելէ և բաժնուելէ վերջ անվերադարձ կերպով կը կորսուէին։ Օրինակի համար, եթէ լոյսի վերածուած էր, նորէն անկէ լոյս արտադրել կարելի չէր։

Կամ մարմին մը եթէ իր տաքութիւնը կորսնցնէր, արուեստականէն զատ ուրիշ միջոցով չէր կրնար վերստանալ զայն։ Այս ձեւով տրամաբանելով, կարգ մը գիտնականներ մարդկութեան համար ողբալի եզրակացութիւններ հանած և յայտարարած են որ, տիեզերքը ուշ կամ կանուխ մահուան դատապարտուած է։

Երկրագունդին վրայ ևս պայմանները փոխուելով, կենդանական և բուսային կեանքը պիտի դադրի։ Սակայն, այս կարծիքին հիմը կազմող այն գաղափարը թէ՝ արեւը և երկնային լուսատու մարմինները, ինքնավառ կրակի գունդեր են, սխալ է։ Եթէ այդպէս ըլլար մինչեւ այսօր արդէն շատոնց արեւը մեռած պիտի ըլլար։ Մինչդեռ, այսօր գիտնականները վստահ են որ տիեզերքը, իր տեսանելի և անտեսանելի, մասերով հազարաւոր միլիոն տարիներու կեանք պիտի ունենայ։ Որովհետեւ՝ մեր զգացածին պէս՝ հոն պարզ վառելու և հրաշիկումի գործողութիւն մը չէ որ տեղի կ'ունենայ, այլ, ըստ նոր վարկածի, մասնիկներու անջատման և վերակազմութեան մշտնջենական գործողութիւն մը։

Արեւը և երկնային միւս մարմինները ռատիումի նման ճառագայթող ուժ և գործունէութիւն ունին։ Ինչպէս գիտենք ռատիումի մասնիկներու իրարմէ բաժնուիլը և անջատեալ վիճակի մէջ իրենց յառաջ բերած ազդեցութիւնը մեր գիտցած ռատիոյի ուժն է։ Հաւկրցուած է որ զանազան տարրերու մասնիկներ, իրենց կարգին, տեղւոյն վրայ բեկանուելով կը կազմալուծուին, ելեքտրական մասնիկներու կը վերածուին և կրկին կը վերակազմուին։ Այս գործողութիւնով է որ մեր տեսած լոյսը և ջերմութիւնը յառաջ կուգայ արեւին ու երկնային միւս մարմիններու մէջ։ Մասնիկներու անջատման և վերակազմութեան այս գործողութիւնն է որ կը կազմէ տիեզերքի անմահութեան խորհուրդը։ Ասկէ՝ այն հետեւութիւնը թէ՝ լոյսը նիւթ է, անոր որոշ մէկ ձեւը, այսինքն, նիւթէն բաժնուած և հեռուն թռչող մասնիկները։

Այս իրողութիւնը առաջնորդած է գիտնականները ուրիշ եզրակացութիւններու թէ, ուժը նիւթ է և նիւթն ալ ուժ, փոխադարձաբար իրարու վերածելի։ Ուրեմն, քանի որ մասնիկներու անջատման և վերակազմութեան գործողութիւնը տիեզերքը մը, մեզի անծանօթ անհուններ միասին կանգուն կը պահէ, մարդ պէտք էր այդ ուժը գործնականացնել և օգտագործել։ Ահա այդ ուժն է որ Ուփսալայի համալսարանին քիմիական աշխատանոցին մէջ ձեռք բերուած է։ Յաջողուած է զանազան տարրերու մասնիկները անջատելով, ուժի, ջերմութեան և լոյսի նոր աղբիւրներ ստեղծել։ Այս կերպով մարդիկ ձեռքի տակ պիտի ունենան դիւրամատչելի և գործնական զօրութիւն մը, և, ի հարկին, պիտի շինեն իրենց համար արուեստական արեւներ...

Ուփսալայի յաջողութիւնը մարդկութիւնը այդ իտէալին մօտեցնող առաջին քայլն է։

Գ. Մ.

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի ԹԻՒ 77

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՊԱՆՔ ՕԹԹՕՄԱՆ ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՔՈՄԻԹԱՃԻՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ԿՌԻՒ ՊՈԼՍՈՅ ԲՈԼՈՐ ՄԱՍԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻ ԻՍԼԱՄ ԹԱՂԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Ինչպէս ըսի, Կալաթայի ոստիկանութիւնը կատարեալ շուարման մատնուած էր և չէր գիտեր ինչ ընելը։ Սըր Դովի. սէրը միայն սարսափի մատնուած քով եկաւ և դողդղալով ըսաւ.

— Փաշա, Պանք Օթթոմանը կոխեցին ապստամբները. պահակ ժանտարման սպաննեցին. նախապէս հոն մեծ քանակութեամբ ռումբեր, զէնքեր և փամփուշտներ պահած են։ Այսօր առաւօտէ իվեր, բոլորն ալ գլխարկաւոր ըլլալու պայմանաւ շատ մը քոմիթաճիներ մէկական երկուական ըլլալու պայմանաւ Պանքա մտան։ Քննութեանց համաձայն 23 հոգի են անոնք։ Պահակ ժանտարմայի սպանութեան լուրը առնուելուն պէս, իսկոյն հոն ուժեր ղրկուեցան։ Պէյ Օղլուի Միւթէսարրիֆը անձամբ եկաւ։ Բայց Պանքայի դուռը գրաւած էին քոմիթաճիները։ Ժանտարմաներու վրայ ռումբեր նետեցին. Միւլազըմ Մէժէթ աղա, Ջավուշ Հասան, ժանտարմա Իսմայիլ և Թանուշ սպաննուեցան։ Տասնապետ Սալիհ և երկու ժանտարմաներ, հինգ ոստիկան, երկու յոյն և երկու հրեայ ծանրօրէն վիրաւորուեցան։ Գործի համար Պանք մտնող շատ մը թիւրքեր ալ սպաննուեցան և վիրաւորուեցան. անոնց մօտենալ հնարաւոր չէ. ի՞նչ ընենք փաշա.—

— Անմիջապէս պէտք եղած տեղերը իմացուցի։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐ ՊԱՆՔԱՅԻ ՎՐԱՅ

Սէր ասքէրը անմիջապէս կարեւոր ուժեր ղրկեց. Վոյվոտա փողոցը, ուր չէթէները լեցուած էին, գրաւուեցաւ զինուորներու կողմէ։ Փողերը հնչեցին և ապստամբներուն յայտարարուեցաւ որ յանձնուին։ Ապստամբները սակայն սկսան ռումբ և գնդակ տեղացնել զինուորներու վրայ. Զինուորներն ալ սկսան փոխադարձել։

Կռիւը մինչեւ երեկոյ շարունակուեցաւ։ Պէյ Օղլուի Միւթէսարրիֆութեան դիմացի տուներուն մէջ. քոմիթաճիները պահուած էին, որոնք անցնող դարձողին վրայ գնդակ կը պարպէին։ Պէյ Օղլուի զօրանոցէն եկող ձիաւոր զինուորներու ջոկատ մը, Միւթէսարրիֆութեան շէնքին մօտ, հայ դերձակի մը խանութէն նետուող ռումբերու պատճառաւ յարձակման ենթարկուեցաւ. զինուոր մը և ոստիկան մը նահատակուեցան և զինուորներէն 27 հոգի և իսլամ ժողովուրդէն 24 հոգի վիրաւորուեցան ծանր կերպով։

Ասկէ վերջ քոմիթաճիները իրենց զէնքերը ուղղեցին Միւթէսարրիֆութեան շէնքին վրայ և քանի մը պաշտօնեաներ վիրաւորեցին իրենց գրասենեակներուն վրայ։

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ ԱԼ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻ

Զինուորներու և ոստիկաններու Պէյ Օղլու և Կալաթա հաւաքուած այս միջոցին, Գասըմ փաշայի զինուած հայութիւնը յարձակեցաւ իսլամ ժողովուրդին վրայ: Ճամբաներու մէջ իրենց հանդիպած մանուկները վայրագօրէն բզքտելէ վերջ իսլամ հաստատութեանց վրայ յարձակում գործեցին։ Տօլաբաշըի հայերն ալ սրճարանի մը մէջ նստող 8 թիւրքերու վրայ յարձակելով բոլորն ալ սպաննեցին։

Ցուցուած թրքութիւնը ստիպուեցաւ փոխադարձութեան և ինքնապաշտպանութեան դիմել և մինչեւ որ զինուորները հասնին երկու կողմէն հարիւրաւոր մեռելներ եղան։

Արեւը մայրը մտնելու ատեն դադրեցան զէնքի ձայները։ Քոմիթաճիները գոհացուած զատն. Ժանտարմաները և զինուորներու վիրաւորուածները հաւաքուեցան. վիրաւորները հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Գիշերը, Հասքէօյի Պատէմլիքի մօտերը հաւաքուող հայ ֆէտաիները, գերեզմանի քարերը իրենց պատնէշ ընելով ժողովուրդի վրայ գնդակ տեղացուցին։ Թօսուն Պաշի մօտ Աւետիսի տունէն նետուող գնդակներէն ծովային տասնապետ Թէվֆիք և Իսմայիլ վիրաւորուեցան։

ՏԻԿԻՆԻ ՏԱՐԱԶՈՎ

Հայ յեղափոխականներէն մօտ 100 հատը, տիկինի տարազով իսլամ թաղերը կոխեցին և հայ եկեղեցւոյ մէջ հաւաքուող ֆէտաիներն ալ գնդակ տեղացուցին անընդհատ։ Պոլիս այդ օր և այդ գիշեր ամենասոսկալի վախի օրեր ապրեցաւ։ Ժողովուրդը դիմադրութեան կ'ստիպուէր ցարդ զինուոր հասած չըլլալուն համար։ Քոմիթաճիները կրակ կը բանային խաղաղեցնելու համար հասնող ժանտարմաներուն վրայ։ Երկու կողմէն տեղացող գնդակներու պատճառաւ, մեծ թիւով կորուստներ կ'ըլլային։

Վերջապէս քոմիթաճիներէն մեծ մասը սպաննուեցաւ. չփախչողներէն և չ'սպաննուողներէն շատերը բռնուեցան։

Զինուորը հազիւ կէս գիշերին, ժամը 11,30ին կրցաւ մտնել Օսմանեան դրամատունը. քոմիթաճիները մինչեւ այդ ժամանակ զէնք գործածեցին։ 13 հոգի ողջ և մաս մ'ալ վիրաւոր և մեռած ձերբակալուեցան։ 60 հատ ալ պարպուած ռումբ գտնուեցաւ ներսը։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԿՌԻՒԸ

Սամաթիոյ մէջ, պաշարման ներքեւ գտնուող Միսաքի և Արտաշէսի, Յաչիկ Գնունիի և ուրիշ երկու ընկերներու, պահուած տան վրայ քարիւղ թափուելով այրելը հրամայած էր։ Կարելի չէր եղած ընել այդ։ Որովհետեւ թէ Միսաքը իր պահուած տան պատուհանէն և թէ ալ դիմացի տուներու պատուհաններէն սկսած էր գնդակ և ռումբ տեղալ։ Զինուորական ուժեր ղրկուեցան այդ թաղն ալ։ Բայց քոմիթաճիները մօտենալ չէին տար։ Քանի մը զինուորներ և երկու քահանաներ վիրաւորուեցան։ Վերջապէս զինուորները քանի մը ուղղութեամբ յարձակեցան և չի յանձնուողները ողջ ողջ բռնեցին։

Խաղաղութեան հաստատումը դժուար եղաւ, բայց կռիւը մինչեւ հետեւեալ օր շարունակուեցաւ։

Սպաննեալ Միսաքի տունէն զանազան ձեւերով շինուած 5 ռումբեր գտնուեցան, իսկ Տիգրանի տունէն 1, Միհրդատի տունէն 1, Հայ Վարժարանէն 3, ուսուցչուհի Ազաւնիի դարակէն 36, ընդամէնը 53 ռումբ։

Ազաւնիի դարակին մէջ կար նաև 7 տուփ փամփուշտ, չորս տուփ քարսօլ, և մէկ կուժ լեցուն ալ տինամիթ։

Խուզարկութիւնները կը շարունակուէին և միշտ նոր եւ վտանգաւոր գիւտեր երեւան կը հանուէին։

(Շար.)

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՆԵՐԳԱՂԹԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ ՑՈՒՐՏԻ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

«Նոր Օրի» Հաւաստի աղբիւրէ մը ստացած տեղեկութեան համաձայն, Երեւանի կառավարութիւնը հեռագրով հրահանգ տուած է Պ. Շահվերտեանին, ներգաղթը առժամապէս յետաձգելու (մինչեւ 15 Փետր.) ցուրտի պատճառաւ:

ՆԵՐԳԱՂԹԻ Ա. ԿԱՐԱՒԱՆԸ ՊԱԹՈՒՄԷՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԵԿՆԱԾ

Պաթումէն ստացուած տեղեկութեան համաձայն, ներգաղթի առաջին կարաւանը Պաթում հասած է ամսոյն 7ին եւ Հայաստան մեկնած ամսոյն 11ին: Հօկի Կեդր. Վարչութեան եւ Կ. Խաչի կողմէ գաղթականները ընդունելու համար Պաթում եկած են Պ.Պ. Վարդանեան եւ Մովեան:

ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐ

Երեւանէն կը հեռագրեն Թիֆլիզի «Պրոլետար»ին թէ Յունուար 4ին, Արուեստի Տանը մէջ տեղի ունեցաւ անասնաբուժական համալսարանի առաջին շրջանաւարտներուն հանդէսը:

Թէեւ նախապէս որոշուած էր անասնաբուժական համալսարանին շրջանը լրացնել հինգ տարիէն, սակայն ետքէն բարեփոխուեցաւ այդ որոշումը եւ «հարուածային» կերպով շրջանը երեք տարիէն լրայուցին առաջին ընթացաւարտները որոնք 188 հոգի են: Ասոնց 11ը կուսակցական, 35ը կոմունիստ երիտասարդներու միութեան անդամ, 46ը Հայ, 20ը Վրացի 14ը Թուրք 14ը զանազան ազգերէ:

Բոլոր շրջանաւարտները պիտի բաշխուին Անդրկովկասեան հանրապետութիւններուն մէջ, վարելու գիւղատնտեսական կազմակերպութիւնները:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԳԻԾԵՐ

«Պրոլետար», Թարմացնելով հին լուր մը, Յունուարին կրկին կը տայ այն որոշումը, որ կը ծրագրէ 2500 քիլոմէթր երկարել Անդրկովկասեան օդանաւային գիծերը, որոնք ներկայիս չորս են: Նոր գիծերը պիտի հաստատուին հետեւեալ ուղղութիւններով.

— Թիֆլիս — Սոչի,
— Բագու. Քութայիս Մեստիա,
— Պաթում—Երեւան—Բագու.

Հանքային ջուրերը պիտի կապուին Թիֆլիզի եւ Երեւանի հետ Կովկասեան լեռնաշղթային Գագաթէն անցնող օդանաւային ուղիղ գիծով մը.

Անդրկովկասեան օդանաւային հաղորդակցութիւնը աւելի կատարեալ աստիճանի մը հասցնելու համար կը պատրաստուին նոր տեսակի օդանաւեր, որոնք կը թռչին ժամը 150—160 քիլոմէթր: Ետոյ, դէպի Մոսկուա օդանաւային հաղորդակցութիւնը անընդհատ շարունակելու համար, ամբողջ ճամբուն երկայնքին պիտի հաստատուին ելեքտրական փարոսներ, որպէսզի օդանաւերը կարենան շարունակել իրենց թռիչքը գիշերներն ալ: Այսպէսով կը յուսացուի Թիֆլիզէն Մոսկուա օդային ճամբորդութեան տեւողութիւնը կրճատել մէկ օր ու գիշեր:

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

«Պրոլետար» կը գրէ թէ Հայաստան հասած 1922 գաղթականները կը բաղկանան ատաղձագործներէ, դերձակներէ, շերամապահներէ, ծխախոտի մշակներէ, շինութեանց մասնագէտ արհեստաւորներէ, հիւսուածեղէնի արհեստաւորներէ, ինքնաշարժի մեքենավարներէ, մեքենագէտներէ, խաղախորդներէ, հանքագործներէ, ծուլիչներէ:

Գաղթականները երբ Պաթում հասան, նաւին մէջ կատարուեցաւ ամբոխավարական ցոյց մը, տաքցնելու համար սիրտերը, միշտ համաձայն առաջուընէ պատրաստուած ծրագրի մը, եւ մաշած ճառերով:

ՍԱՐՍՌԱԶԴԵՑԻԿ ՈՃԻՐ ՄԸ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Ծիօդ Ալնապի ոճիրը յիշեցնող ուրիշ կարեւոր ոճիր մը պատահած է Պաղեստինի սահմանին վրայ, Նախուրաթ մօտ Մենեկլ Քրում գիւղին մէջ:

Երկու աղջիկներու դիակներ գտնուած են գիւղին դուրս, անտառի մը մէջ, բոլորովին անճանաչելի դարձած եւ յօշոտուած դանակներով եւ փայտերով: Անոնց հագուստներէն եւ ոսկորներու ձեւերէն կը հասկցուի որ իւրաքանչիւրը 25ական տարեկան են եղած: Քննութիւններ կը կատարուին, բայց ցարդ ոչ մէկ հետք չէ գտնուած:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Դամասկոսի մէջ, ուսանողները, յայտարարութիւն մը գրուած էին, որով պօյքօթի կը հրաւիրէին Դամասկոս գտնուող բոլոր ուսանողները: Ասոր վրայ, անցած չորեքշաբթի օր, բոլոր վարժարանները ալ պարապ մնացին:

Կէս օրուան մօտ, գրուած են ուրիշ երկու թռուցիկներ, որով կը յայտարարեն որ ուսանողները հաստատ պիտի մնան իրենց որոշումներուն վրայ եւ երբեք պիտի չյաճախեն իրենց դպրոցները, եթէ գոհացում չի տրուի իրենց պահանջներուն:

Ընդհանուր Ապահովութեան կողմէ երկու ուսանողներ բանտարկուած են, որպէս դրդիչներ:

ԹԵՒ ԱՌՆՈՂ ԴՐԱՄՆԵՐ

Պէյրութի մեր պաշտօնակիցներէն «Էլ Պասըր»ի խմբագրապետ պ. Վէհի Աֆլ, առջի օր դրամատունէն գացած էր պարտամուրհակ մը վճարելու համար: Դրամը համրած ու պատրաստած ձեռքին մէջ, կիշէի առաջ կըսպասէր: Այդ միջոցին խօսքի բռնուեցաւ պաշտօնեայի մը հետ եւ դրամը ձգեց կիշէի սեղանին վրայ:

Քանի մը վայրկեան վերջ, պր. Աֆլ տեսաւ որ դրամները թռած են կիշէի սեղանին վրայէն: Շատ փնտռտուքներ եղան, սակայն ապարդիւն:

∴

Ծիօդ նման գողութիւն մը պատահած է երէկ:

Վէհի Պախու անուն մարդ մը 38 ոսկի պիտի պառկեցնէր հանր. ընդունութեան սնտուկը: Դրամը ձեռքը երբ կ'սպասէր կիշէի առաջ, քիչ յետոյ տեսաւ որ դրամը աներեւութացած է:

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ԵՂԲԱՅՐԸ ՄԵՌԱԾ Է ՆԻՒԵՕՐՔԻ ՄԷՋ

Կը տեղեկանանք թէ ասկէ քանի մը օր առաջ Նիւ—Եօրքի մէջ մեռած է պ. Խալիլ Նամմուր, եղբայրը ներքին գործոց նախարար Մուսա պէյ Նամմուրի: Ան Նիւ—Եօրքի առեւտրական հրապարակին վրայ արժանացած էր Լիբանանեան Արժանեաց պատուանշանին:

Թերթիս Տնօրէնութիւնը իր խորին եւ անկեղծ ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Նորին Վ. Մուսա պէյ Նամմուրի:

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ՍԱՍՏԻԿ ՑՈՒՐՏ

Տիրող ցուրտերու հետեւանքով, ձիւնը սառած է Հիւսիսային Սուրիոյ շրջանին մէջ եւ շատ մեծ վնաս հասցուցած է արտավայրերու, ինչ որ պատճառ եղեր է նոր ծնած գառնուկներու 50 0|0ին մահուան:

Հիմակուընէ կը նախատեսուի թէ իւղը եւ կարագը շատ նուազ քանակութեամբ պիտի արտադրուի յառաջիկայ եղանակին ընթացքին:

Ցուրտը բնաջինջ ըրեր է նաեւ վնասակար միջատները:

ՏԱՆԸՄԱՐՔԱՅԻ ԱՐՔԱՅԱԶՈՒՆ ԻՇԽԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԵՆ ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԵՒ ՍՈՒՐԻԱՆ

Երուսաղէմէն լուր կը տրուի թէ Տանըմարքայի արքայազուն Իշխան Էրիք ոչ—պաշտօնական ճամբորդութիւն մը կընէ այժմ եւ հոն ժամանեց է Կոմս օֆ Ռօզընպօրկ փոխ անուան տակ ընկերակցութեամբ Ալեքսանդրա թագուհիին եղբօր աղջիկ Կոմսուհի օֆ Ռօզընպօրկի:

Իշխանը եւ Կոմսուհին այցելած են Օմարի մզկիթը, Ս. Յարութեան տաճարը, Մեռեալ ծովը եւ Յորդանանը, իբրեւ ուղեկից ունենալով Երուսաղէմի տանըմարքական հիւպատոս պ. Միլֆօրտը:

Իշխանը եւ Կոմսուհին ծրագրած են այցելել նախ Եգիպտոս եւ յետոյ Սուրիան եւ Լիբանանը ուրկէ պիտի մեկնին դէպի Թուրքիա:

Այս ականաւոր հիւրերը Պէյրութ կըսպասուին վաղուան համար:

ԿՌԻՒ ԵՐԿՈՒ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Կարապետ եւ Գրիգոր անուն երկու հայեր իրարու հետ կռիւ ունեցած են: Առաջինը դաշոյնով ուսէն վիրաւորած է երկրորդը: Երկուքն ալ հանրասան ծառայողներ են եղեր:

ԱՆՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍԷՆ

Հաֆըզէ անուն կին մը կազէ օճախի մը սուրճ եփելու միջոցին հագուստը բռնկած եւ այրած է:

ԿԵՂԾ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՈՍԿԻ

Պօլոս էլ Գուսրանի անուն մարդ մը, շուկայի մէջ կ'աշխատէր ծախել կեղծ Օսմանեան ոսկի մը. ոստիկանները տեղեկացան եւ բանտ տարին զայն: Քննութիւնները կը շարունակուին:

ՈՃԻՐՆԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ԵՒ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Ոստիկանութեան Տնօրէնութեան կողմէ 1931 տարեշրջանին համար պատրաստուած վիճակագրութենէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները:

Սոյն շրջանին մէջ կատարուած են 11 կանխամտածեալ մարդասպանութիւն, 17 մարդասպանութեան կանխամտածեալ ձեռնարկութիւն, 15 սպանութիւն եւ 24 սպանութեան ձեռնարկութիւն:

Սոյն շրջանին մէջ տեղի ունեցած են 154 խորտակումի յանցանքով ընկերացած գողութիւններ, 825 պարզ գողութիւն եւ 54 գողութիւն ընելու ձեռնարկութիւն:

Սոյն շրջանին մէջ կատարուած են 3 մանկասպանութիւն, 8 վիժում, 27 պատւոյ բռնաբարում, 7 պատւոյ բռնաբարման ձեռնարկութիւն, 15 անչափահասներու առեւանգում, 6 գրութեանց կեղծարարութիւն, 38 եսրար, քօքային եւն. գործածողներու ձերբակալութիւն:

Սոյն շրջանին մէջ, 69 անգամ կեղծ դրամ բռնուած է, 18 հրոսակութեան դէպք պատահած է, 137 դըրամաշորթութեան եւ 204 վստահութիւն չարաչար գործածելու պարագաներ տեղի ունեցած են, 154 մահուան սպառնալիք, 34 մանչ տղաքներու պատւոյ բռնաբարում եւ 23 մանչ տղաքներու պատւոյ բռնաբարման ձեռնարկութիւն կատարուած են, եւ 9 արկածէ առաջ եկած մահ պատահած է:

622 անձ վիրաւորուած է կռիւի եւ 102 անձ ալ արկածներու հետեւանքով:

1149 անձ հարուածուեր են, 56ին կանաց ձերբակալուեր է, եւ 21 փախստեան ալ չեն գտնուած տակաւին:

4 անձ խեղդուած, 8 անձ ձերբակալուած իրենց ինքնութեանց մասին կեղծ յայտարարութիւններ ըրած ըլլալու յանցանքով, եւ 5ը ալ սուտ վկայութեան յանցանք գործած է:

Սեփականութեան դէմ ոճիր 18, օդի մէջ հրացանաձգութիւն 13, արգիլեալ խաղ 3, Նախատինք 416, թափառաշրջիկութիւն 48, մուրացկանութիւն 424, պաշտօնեայ կաշառել 1, իշխանութեանց ընդդիմութիւն 173, յանկարծամահ 2, անձնասպանութեան փորձ 22, աշխատութեան միջոցին արկածամահ 18, բնակարանի բռնաբարում 41, տինամիթով ձկնորսութիւն 12, առանց անցագրի բնակութիւն 65, արգիլեալ զէնք կրել 70, պահարայի քրքրում 23:

Ինքզինքը կախելով անձնասպանութիւն 3, ջուրը նետուելով անձնասպանութիւն 11, զէնքով անձնասպանութիւն 7, թոյնով անձնասպանութիւն 6, կազի միջոցաւ հեղձամահ անձնասպանութիւն 1:

Անչափահասները գլխէ հանելու ոճիր 2, հրդեհ չարակամութեամբ 16, արկածային հրդեհ 48, գինովութիւն եւ աղմկարարութիւն 114, ինքնաշարժերու ընդհարում 96, ուտեստեղէնի թունաւորում 3:

Բռնուած զէնքերու թիւն է՝ ատրճանակ 49, որսորդութեան հրացան 13, դաշոյն 93, դանակ 63, տինամիթի փամփուշտ 1:

Բռնուած թմրեցուցիչ նիւթեր՝ հաշիշ 45, քօքային 14, աֆիոն 7:

Համայնավարական խնդիրներ 5:

Գաղտնի պոռնկութիւն 21:

31,577 դատական գործողութիւններ, 5283 ձերբակալութիւններ որոնց 2741ը վար դրուած:

Ինքնաշարժի արկածներ՝ 17 մահ, 422 վիրաւոր, 3774 ապտօնագրութիւն ծայրայեղ արագութեան համար, 251 առանց արտօնագրի ինքնաշարժ վարել, 28.853 երթեւեկութեան կանոնագրութեան դէմ արարք, 420 հաշուապահական կանոնագրութեանց դէմ արարք:

Անցագիրի պաշտօնատունը 3546 անցագիր տուած է որուն 1241 Լիբանանցի գաղթականներուն:

ՍԻՕՆԻՍՏ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՄԷՋ

Հայֆայէն լուր կը տրուի թէ անցեալ կիրակի գիշերը իր բնակարանին մէջ սպաննուած է Գալֆուրիա գիւղը ագարակապանութիւն ընող Ամերիկեան հպատակ եւ Սիոնիսթ պ. Ժօզէֆ Պուլմերայն: Սպաննեալին տունը կը գտնուէր Աֆուլէ—Նազարէթ ճամբէն 50 մէթր հեռու:

Ութը արաբներ ձերբակալուած են Ճէնինի մէջ:

Սպաննեալին յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Հայֆայի մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ, ուր փութացած է հոծ բազմութիւն մը:

ԳԻՒՂԱՑԻ ՄԸ Պ. ԹԷԹՐՕԻ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻՆ ՏԱԿ ԿԸ ՄՆԱՅ ԱԼԷՅԻ ՄՕՏ ԵՒ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐԸ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ ՎԱՐԻՉԻՆ ՎՐԱՅ

Բարձր Գոմիսէրի Դիւանապետ պ. Թէթրօ Բռ. իրիկունը կը վերադառնար Դամասկոսէն ուր գացած էր խորհրդակցելու համար պ. Բօնսօի հետ: Ալէյէն քիչ հեռու տեղ մը, արկածի հետեւանօք իր ինքնաշարժի տակ մնացած է Շանայ գիւղացի Սուլէյման Սալեհ անուն անձ մը, որ բաւական ծանր կերպով վիրաւորուած է իր մարմնոյն զանազան տեղերէն:

Արկածը պատահելուն պէս, ինքնաշարժի վարիչը կառքէն իջած է անմիջապէս, պէտք եղած խնամքները տանելու համար վիրաւորեալին: Քանի մը վայրկեան յետոյ, արկածին վայրը կը հասնէին արկածեալին ազգականներ որոնց կարգին անոր Հալիմ անուն եղբայրը: Գիւղացիները երբ որ տեսած են ինքնաշարժի վարիչը յարձակեցան անոր վրայ եւ փայտերով ծեծեցին զայն առանց քննելու թէ անիկա պատասխանատու է՞ր արկածէն թէ ո՛չ եւ թէ արկածեալը տեղի տուած էր արկածին թէ ո՛չ:

Սակայն, Ալէյի ոստիկան զինուորները չեն ուշացած արկածի վայրը վազելու եւ ձեռնարկելու յարձակում գործողներու ձերբակալութեան, որոնք սպառնացած էին սպաննել ինքնաշարժի վարիչը եւ արհամարհած նոյն իսկ: Յարձակում գործողներու անունները են՝ Հալիմ Սուլէյման Սալեհ, Գասըմ Նէճմ Գէլմունի եւ Սէլիմ Հիւսէյն:

Պ. Թէթրօ իր ինքնաշարժին մէջ առնելով վիրաւորեալը զայն փոխադրած է Օթէլ Տիէօ հիւանդանոցը ուր կը դարմանուի այժմ: Պ. Թէթրօ գալ յայտնած է վիրաւորեալին ազգականներուն պատահած արկածին համար, եւ ամէն առաւօտ հիւանդանոց մարդ ղրկելով տեղեկութիւն կ'առնէ հիւանդին վիճակին մասին:

Միւս կողմանէ, քննութիւն մը բացուած է պատահած արկածին պատճառները ճշդելու համար, եւ Ֆրանսական բանակին պատկանող փորձագէտ մը նշանակուած է աշխատակցելու համար Ֆրանսացի քննիչ դատաւորին հետ:

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ԿՌԻՒԸ

Հաւիէյէն աշիրէթի պետ Նէվաֆ Սալիհ, երկու ինքնաշարժերու մէջ զինուած մարդիկ լեցուցած եւ 30 հատ ալ ձիաւորներ պատրաստած ճամբայ ելաւ Մէվալի աշիրէթին պատկանող Ճէմանեմա վրանաբնակներու վրայ:

Սակայն, կառավարութիւնը լուր առնելով Նէվաֆ Սալիհի դիտաւորութենէն, իսկոյն ուժեր ղրկեց եւ արգիլեց զանոնք:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԵՐՈՒ ԹԻՒԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Ոստիկանական տեղեկագրի մը համաձայն, Լիբանանի մէջ գտնուող ինքնաշարժերու ընդհանուր թիւն է 9010: Անոնցմէ զատ կան մասնաւորներու պատկանող 645 ինքնաշարժեր:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՊԷՅ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ ՄԱՐՕՆԻՆԵՐՈՒ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Սուլղի պէյ Պէրէքէթ հեռագրաւ շնորհաւորած է Մարօնիներու նորընտիր պատրիարքը, որ շնորհակալութեան գիր մը ուղարկած է իրեն:

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Հայ Գեղարուեստասէր Միութիւնը, անցեալ շաբաթ երեկոյ, իր ակումբին մէջ սարքեց հանդէս մը, որուն ընթացքին կատարուեցաւ հայ երիտասարդները արտասանելու արուեստին մէջ զարգացնելու նպատակով իր կազմակերպած արտասանութեան մրցումը:

Տանօք երաժշտագէտ պ. Հ. Պէրպէրեանի ղեկավարած նուագախումբը բացաւ երեկոյթը: Օր. Մ. Կիլլպէնկեանի դաշնակի ընկերութեամբ երգեցին պ. Գրիգոր Նիզիպլեան հայրենասիրական քայլերգ մը, Եւրոպական կտոր մը, եւ պ. Միհրան Հազարեան՝ Կոմիտաս Վարդապետի *Գարունը*:

Ապա, Տիկ. Լ. Փորուճեան խօսեցաւ ճառ մը, երեկոյթի նպատակին եւ Հ. Գ. Միութեան այս տարուան ծրագիրներուն շուրջ, որմէ յետոյ տեղի ունեցաւ մրցումը:

Քննիչ Մարմինը կը բաղկանար պ. պ. *Միհրան Տամատեանէ*, Վալադ Վալադեանէ, Ներսէս Քիւփէլեանէ, Սուրէն Բաբախանեանէ, եւ երաժշտագէտ Հ. Պէրպէրեանէ:

Ինը մրցակիցները արտասանեցին Դանիէլ Վարուժանի *Առկայծ Ճրագը*՝ ստիպողաբար, եւ ուրիշ կտոր մը, ըստ իրենց փափաքին: Հանդիսացան առաջին՝ պրն. Կարապետ Այվազեան, որ իբր մրցանակ ստացաւ ինքնահոս գրիչ մը եւ կապարակիր մը, երկրորդ՝ պ. Արամ Այվազեան, երրորդ՝ պ. Եդուարդ Թովմասեան:

Ասոնցմէ զատ յիշատակութեան արժանի էին պ.պ. Գրիգոր Նիզիպլեան եւ Գրիգոր Պօյաճեան:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՃԻՊԷՅԼԻ ՄԷՋ
5000 ՏԱՐՈՒԱՆ ԿՄԱԽՔՆԵՐ

Առջի օր, Ճիպէյլի մէջ պեղումներ կատարող գործաւորները երեւան հանեցին ստորերկրեայ խցիկ մը, որուն մէջ կը գտնուէին 30 հողէ կուժեր, իւրաքանչիւրին բարձրութիւնը մէկ եւ կէս մեթր: Անոնցմէ իւրաքանչիւրին մէջ կը գտնուէր մարդկային կմախք մը եւ կարգ մը հողէ ամաններ:

Ցարդ գտնուած հնութիւններու ամենահետաքրքրականը կը նկատուի այս խցիկը: Հակառակ կատարուած պրպտումներու, արձանագրութիւններ չեն գտնուած: Այս խցիկներու վրայ կառուցուած են հին շէնքեր, որոնք Քրիստոսէ առաջ 3000 տարուան հնութիւն մը ունին. որով, եթէ այդ շէնքերու հետ իսկ շինուած ըլլան այս խցիկները, դարձեալ 5000 տարուան հնութիւն մը կը ներկայացնեն:

Լուսաւորութեան նախարարն ու հնագիտական թանգարանի տնօրէնը իսկոյն Ճիպէյլ մեկնեցան քննութիւն կատարելու համար: Մեծ կուժերէն մէկ մասը կոտրուած են հանելու ժամանակ: Մնացածները փոխադրուեցան Պէյրութի պետական թանգարանը:

ԳՐԱՒՈՒԱԾ ՕՐ

Բոլոր հայ ազգային եւ մասնաւոր կազմակերպութիւններէ կը խընդրուի չխաչաձեւել Փետր. 13, շաբաթ իրիկունը, որ գրաւուած է Ամերիկեան Համալսարանի Հայ Ուսանողական Միութեան կողմէ:

ԿՐԻՓԻ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԸ

Ներկայիս, կրիփի սոսկալի համաճարակ մը կը տիրէ քաղաքիս եւ Լիբանանի զանազան վայրերու մէջ: Գրեթէ ընտանիք չէ մնացած որ կրիփէն տառապող անդամ մը չունենայ:

Պետական եւ սեղանաւորական հաստատութեանց պաշտօնեաներէն շատերը կրիփէն բռնուած ըլլալով, չեն կրնար յաճախել իրենց պաշտօնները: Այնպէս որ գործերը շատ դժուարութեամբ ընթացք կը գտնան թէ պետական պաշտօնատանց մէջ եւ թէ այլուր:

ՄԱՄԼԸԹԷՅՆԻ ԹՈՔԱԽՏԱՆՈՑԻՆ

Բայազէն պ. Օննիկ Երեցեան Մամլըթէյնի թոքախտանոցին կը նուիրէ 300 ս. դահեկան:

Ստանալ խմբագրութենէս:

ՍԱԿԱՐԱՆ, ՊԷՅՐՈՒԹԻ
22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932

		Ղրուշ
Եգիպտկ. Թղթադրմ.		448
Անգլիկ. »		437
Տօլար »		126
Թրքական »		58
Ֆանք Օսմ. Օսման		140
Իտալական Լիր 100		640
Յունակ. Դրամի 100		150
Անգլ. ոսկի		604
Ֆրանս. »		480
Օսման. „		547
Արծաթ մէճ. »		28
Գրէտի Ֆոնս. Ա Լք.	542	
„ Բ.	283	
„ „ Գ.	278	

Մեծարեան եղբարք Պէլ Ֆոս
Թելեֆոն 5-19

Կարդացէք եւ Տարածեցէք
«ԱԶԴԱԿ»Ը

Համազգային Ընկերութեան կից

«Խնայողական եւ փոխադարձ վարկի ընկերութեան» ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ 1932 Յունուար 24ի կիրակի առաւօտեան ժամը 10.30ին Հայ Ճեմարանի սրահին մէջ:

Պայմանագրի վաւերացումէն եւ սրբագրումէն առաջ ըլլալու է զեկուցում եւ կարծիքներու փոխանակութիւն ձեռնարկուած գործի էութեան ու կազմութեան մասին: Ամէն հետաքրքրուող կրնայ ներկայ ըլլալ եւ մասնակցիլ եթէ կը կամենայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ կիրակի, 24 Յունուար, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին «Փոքր — Հայքի Հնչակեան Տունէ»ի մէջ պիտի խօսի ընկ. *Միւնիք*, նիւթն է՝ «*Ազգերու պատմական կռիւը Արեւելքի մէջ*»:

Մուտքը 5 Ս. Դահեկան ամէնքի համար:

ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Տանօք.— Նախապէս յայտարարուած «Աշխարհի արարն ու կործանումը» նիւթի շուրջ լինելիք մի շարք դասախօսութեանց առաջինը տեղի պիտի ունենայ Փետր. 7ին, միեւնոյն տեղն եւ միեւնոյն ժամուն:

ՖՈՒԹ - ՊՕԼԻ ՄՐՑՈՒՄ

Յառաջիկայ կիրակի Յունվար 24 ին
ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 3-ԻՆ
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը
ԸՆԴԴԷՄ
Զափ. Որբերու "ՎԱՀԱԳՆ" խումբի

Հ. Մ. Ը. Մ.ի սեփական խաղավայրին վրայ, Ֆըրն-Էլ-Շպէք
Կը խնդրուի խաղասէր հասարակութենէն, ներկայ գտնուիլ եւ քաջալերել մեր ֆութպոլիստները:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՉՈՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՐԷՆ

Տեղի պիտի ունենայ ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏ Յունուար 23ին, շաբաթ իրիկունը ժամը 8.30ին Հայ Աւետարանականներու ժողովարանին մէջ. մուտ ի գիները սովորական. անդամները կը վճարեն 10 դահեկան, ոչ-անդամները 15:

Դատի ենթարկուողն է Րաֆֆիի «Խենթը» վէպի հերոսներէն Թովմաս Էֆէնտին:

Դատական կազմը հետեւեալն է՝
Նախագահ՝ Պարոն Գասպար Իփէկեան
Անդամ դատաւորներ՝ Մէթր Հ. Նամլեան եւ Տօքթ. Բ. Գուլազեան
Դատական քարտուղար՝ պարոն *Սուրէն* Բաբախանեան
Դատախազն է պարոն Արշակ Յովհաննէսեան
Մասնաւոր մեղադրողը պարոն Ղազար Զարգ
Պաշտպաններն են՝ Տօքթ. Օննիկ Կէրկէրեան եւ Մէթր Թիւթիւնճեան

Վճիռ կայացնելու համար ներկայ եղող ժողովրդեան կողմէն կընտրուին 13 երդուեալ դատաւորներ: Խումբ մը ընկերներու կողմէ կ'առաջարկուին հետեւեալ անձերը իբրեւ երդուեալ, բաց անուան կարգի՝ Ասատուր Զալեան, *Արամ* Զարմանեան, *Արամ Սմսեան*, *Արմենակ* Զերքեզեան, Գրիգոր Գուլեսլեան, Խորէն *Սուքիասեան*, Մելքոն Տէր Մելքոնեան, *Միհրան* Ապէլ, Միհրան Թուրիկեան, Տօքթ. Պեզճեան, Տօքթ. Վարդապետեան, Տաճատ *Սրապեան*, Տիգրան *Մալխասալեան*:

8

Ոստիկանութիւնը այստեղ ալ կը սկսի հետապնդել խիզախ և անտիրական գաւառացին ո՛չ իբրև այն «աճառագործ»ը, այլ իբրև Սնաւօյի երիտասարդ, որ մինչ ընկական կասկածելիութիւն մը կ'արթնցնէ իր շուրջը:

Ոստիկանը կը մօտենայ Անդրանիկին.

— Ո՞ր տեղացի ես.

— Շապին Գարահիսարցի.

— Ինչո՞ւ եկեր ես այստեղ.

— Գործ գտնելու, կը պատասխանէ Անդրանիկ.

— Մինչև գործ գտնելդ դրամ ունի՞ս քովդ կը հարցուփորձէ ոստիկանը.

— Այո՛, և Անդրանիկ կը ցուցնէ իր մօտ եղած վերջին մէկ քանի դեղին ոսկիները.

Ոստիկանը կը թողու որ հեռանայ, բայց Անդրանիկ կը տեսնէ, որ դարձեալ նոյն ոստիկանը կը հետապնդէ զինքը.

Առաջին ոստիկանական փորձառութիւնը իրեն սովրեցուցած էր որ անգամ մը բռնուելէ ետք, անգամ մը աւելի ժանիքը անցնելէ ետք՝ դժուար էր ազատիլ. Ասոր համար Անդրանիկ շատ մը միջոցներ ձեռք կ'առնէ խուսափելու համար ոստիկանի հետապնդումէն.

Ամէն գիշեր կը փոխէ իր քնանալիք խրճիթը.

Փողոցին մէջ կը քալէ իբրև գործ ունեցող մը, իբրև որոշ արհեստով պարապող մարդ.

Բայց անգործութիւնը իրեն գոհացում չի տար.

Ի բնէ կրակի և կռիւներու սիրահար մարդ՝ սովորութիւն կը դարձնէ իրեն վազել հրդեհի վայրերը և օգնել խեղճ աղէտեալներուն.

Բալլումպահիները կը պոռան.

— Եանղը՛ն վա՛ր...

Շփոթ, իրարանցում ամէն կողմ.

5

— Կ'երդուընեմ, կ'ըսէ Անդրանիկ անմիջապէս.

Մկրտութեան արարողութիւնը կը տևէ այդքան.

Անկէց յետոյ Անդրանիկ և այդ երիտասարդները կը դառնան կ'ըլլան մտերիմ ընկերներ.

Ամէն օր իրարու կը հաղորդեն լուրեր.

Անդրանիկ մինչև այդ ատենը ոչինչ գիտէ եղեր յեղափոխական գործունէութենէ.

Կը մոռնայ իր կնոջ սուգը, կ'որոշէ բովանդակօրէն նուիրուիլ Հայրենիքին և յեղափոխութեան.

Կամաց կամաց իր մէջ կ'աճի յեղափոխութեան կրակը.

Առաջ, որ կը կարծէր թէ իրերու դրութիւնը պիտի ըլլար այնպէս ինչպէս, որ կար, հիմա կ'ըմբռնէ, որ կարգերը պէտք է փոխուին.

Իրիկուն մը հայրը կը վերադառնայ տուն, գլուխը արիւնլուայ.

— Ի՞նչ է պատահած քեզի, հա՛յրիկ, կը հարցնէ Անդրանիկ իր հօրը.

— Շունին մէկը գլուխս կոտրեց նախ տեղը, կը պատասխանէ խեղճ հայրը.

Անդրանիկ կը հարցնէ չան անունը և հասկնալէ յետոյ՝ կը ճանչնայ. Հօրը ոչինչ կը յայտնէ, բայց կը մտադրէ հօրը վրէժը լուծել.

Ամէն իրիկուն կ'երթայ և ճանապարհին վրայ կը սպասէ. Մէկ քանի անգամներ կը պատահի դէմ դիմաց, բայց ունէ պատճառ չի գտներ կռիւը սկսելու, բայց վրէժխնդիր նայուածքը կը հանդիպի աչուններ.

Շունը կը հասկնայ, որ Անդրանիկ իրեն կը հետապնդէ. Անիկա ալ կը լեցուի փոխադարձ վրէժի ըզգացումով.

Վերջին օրը ճանապարհի նեղ տեղ մը դարձեալ իրարու կը պատահին.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼԱՎԱԼԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԱՌՋԵՒ

Բարիզ.— Այսօր կէսօրէ յետոյ, Լավալի Նորակազմ դահլիճը յայտարարութիւն մը պիտի կարդայ խորհրդարանին մէջ: Սոյն յայտարարութիւնը պիտի խօսի, գլխաւորաբար հատուցումներու, պարտուց, Լօզանի խորհրդաժողովի, զինուեմերու սահմանափակման և Ժընէվի խորհրդաժողովի մասին, և որմէ յետոյ հարցապնդումներ տեղի պիտի ունենան, մասնաւորապէս ընդհանուր քաղաքականութեան մասին։ Իբրև հարցապնդող արձանագրուած են Պ. Պ. Լըտռու, արմատական, Լէօն Պլում և Ֆրոսար, ընկերվարական։

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՐՏՈՒՑ ՇՈՒՐՋ

Լոնտոն.— Լաւատեղեակ շրջանակները կենթադրեն թէ կառավարութիւնը ետ պիտի կենայ իր հատուցմանց խնդրին վերաբերեալ գիրքը ճշդելէ, մինչև որ Ֆրանսական նորակազմ դահլիճը ներկայանայ խորհրդարան։

Վաշինկթըն.— Պ. Սթիմսըն յայտարարեց թէ պարտքերու նկատմամբ միացեալ Նահանգներու բռնած ընթացքը չէ փոխուած Հուվըր-Լավալ զեկոյցէն 'ի վեր, և աւելցուց թէ Եւրոպայի կ'ինայ նախաձեռնարկ ըլլալ, թէպէտև կը թուի թէ սոյն ձեռնարկը յաջողութեան շատ տկար բաղդ մը պիտի ունենայ նկատելով Ամերիկեան Քօնկրէի ընթացքը։

ԼՕԶԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԿԸ ՑԱՐՁԱԿԻ Պ. ՀԷՐԻՕԻ ԴԷՄ

Պէրլին.— Գերմանական թերթերը խիստ կերպով կը քննադատեն Պ. Հէրիօի «Բըթի Բարիզիէն»ի մէջ հրատարակած յօդուածը որով անիկա կամբաստանէր Գերմանիան իբրև դրժող իր յանձնառութեանց յայտարարելով թէ անկարող է վճարել հատուցումները, և իբրև գաղտնի կերպով զինուող։

Գերմանական թերթերը դիտել կուտան թէ Պ. Հէրիօ իր յօդուածին մէջ կը գործածէ ամենածայրահեղ Ֆրանսացիներու ոճը և թէ անօգուտ է վիճաբանիլ իր գաղափարներուն շուրջ որոնք կը ցոլացնեն Ֆրանսայի բարձր շրջանակներու մէջ տիրող մտայնութիւնը։

«Լօքալ Անձայկըր» յոյս կը յայտնէ թէ Գերմանական կառավարութիւնը պիտի պատասխանէ Պ. Հէրիօի յօդուածին:

Լոնտոն.— Դիւանագիտական զօրաւոր ճնշում մը գործուած է Անգլիոյ վրայ զայն ստիպելու համար որ յարի «պարտատէրներու դաշնակցութեան» որը առաջադրուած է Պ. Մուսոլինիի կողմէ և որը իբրև նպատակ կէտ ունի պատերազմի պարտուց խնդրոյն մէջ մէկ ճակատ ներկայացուիլ միացեալ Նահանգներու հանդէպ։

Պ. Մուսոլինի շատ պերճախօս յօդուած մը հրատարակեց այս խնդրոյն շուրջ «Բոբոլօ տ'Իթալիա» մէջ, մինչդեռ Իտալացի փորձագէտներ Պ.Պ. Պէնէտուչէ և Պութթի կը գտնուին հոս խորհրդակցելու համար պատերազմական պարտքերու և հատուցումներու խնդրին մասին 'ի նախատեսութիւն Լօզանի խորհրդաժողովին:

ՑՈՒՐՏԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Թէհրան.— Պարսկաստանը պաշարուած է ձիւնով։ Ամէն կողմէ կը մատնանշեն սաստիկ կեղպով տիրող ցուրտերու ահեղ վնասները։ Հեռագրական և հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները կազմալուծուած են, թելերու կտրուած ըլլալու հետևանօք։ Զանազան քաղաքներէ լուր կը տրուի թէ ձիւնը շատ վնաս հասուցած է ընդհանրապէս նաւերու և ելեքտրական լուսաւորութեան հաստատութիւններու։

Օ+Նէ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ և ԱՍՏՂԸ ՔՈՒՕՒ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

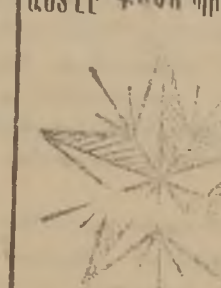

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առևտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սավօյ Օթէլի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ԵՂԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
Ազատ հաշիւ պայմանագրութիւն
ՕԺԻՏ
Երաշխաւորեալ տոկոս 6%։ Ամէն զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ
կալուածի վրայ՝ փոխատուութիւնք
վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։
Ամեն բացատրութեան ուղղել՝ B.P. 821, Beyrouth

ՏՕՔԹ. ՍՕՂՐԱՏ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Կընդունի ամեն օր բացի կիրակիէն կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6
Հասցէ Capucinներու եկեղեցիին կից Արդարութեան պալատին եռև։

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք
Տիկին ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սէրայի դիմացը Նօ. 78 սան երկրորդ յարկը:

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին նորաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւն իր բոլոր բարդութիւններով եւ արդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոդով: Իր աշակերտուհիները կ'օժէ Բարիզի աշխարհածանօթ Académie Daydou վկայականով։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ *կօշիկները միշտ ամենալաւ, ամենադիմացկուն, ամենաաժան եւ ամենագեղեցիկներն են.*

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ՆԱԶԱՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՄԵԾ ՕՔԱԶԻՕՆ
25 Օրուայ Միջոցին Սկսած 1932
20 ՅՈՒՆՈՒԱՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՓԵՏՐՎԱՐ 5
1000ԻՆ 10-30 ԶԵՂՉ ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ
ԱՌԻԹԸ ՄԻ ԿՈՐՍՆՑՆԷՔ

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԷԷՆԷՔՏՕՐԵԱՆ
(Նախկին ընդհ. փ. ... Պէյրութի Ամերիկ. ճեմարանի)
Իր նոր դարմանատունը կը գտնուի Ալէնպիի փողոց (Նախ. Մաարաֆ), Լիբանանեան Խորհրդարանի նորակառոյց ... շէնք, երկրորդ յարկ։
Ընդունելութեան ժամեր.— կէսօրէ առաջ ժամը 9—12, կէսօրէ վերջ 2—6:
ՉՔԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՄԻՆՉԵՒ ձրի:

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ
Վկայեալ Lauréat Բարիզի Interne եւ այժմէական ... Ֆրանսական ... ԱՉՔԻ, ՔԻԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԴԼԽՈՅ ... բժիշկ:
Հիւանդներ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6
Իր դարմանատունը rue de Damas, No. 15
Հիւանդները ... տպագրական ...
Աղքատ հիւանդներու ձրի ... ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, ...

VALSA

ՎԱԼՍԱ ՊԱՍԹԻԼ ՄԸ
բերան դրուիլը ԽՈՒՍԱՓՈՒՄՆ է
կոկորդի և ուղեղի հիւանդութեանց, պարզ հարբուխի, ձայնի կարկուն, գրիպի, հազի,
ՎԱՐԿԵԱՆԱԿԱՆ ԹԵԹԵՒԱՑՈՒՄՆ Է
շնչառութեան, շնչահեղձութեան, հազի,
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԴԱՐՄԱՆՆ Է
կուրծքի հիւանդութեանց դէմ պայքարելու.
ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՑՈՒՑՆԱՐԱՐԵԼԻ.
ՈՒԶԵՐԷ՛Ք, ՊԱՀԱՆՋԵՑԷ՛Ք ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԷՆ
ՃՇՄԱՐԻՏ ՎԱԼՍԱ ՊԱՍԹԻԼՆԵՐԸ
որ տուփերու մէջ միայն կը ծախուին եւ
կը կրեն ՎԱԼՍԱ անունը

Ներկայացուցիչ ՍԱԻՏԱ ԵՂԲԱՐՔ Պէյրութ

Անձարե եւ առանց ծախսի մաքրեցէք

ՁԵՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐԸ

Ինչ հարկ այլեւս հագուստները մաքրել տալու համար ծախսի ենթարկուիլ երբ կայ երասալի նոր գիւտ մը

ԼԻՒՍԷՆ (LUCIN)
ՍՌԱՆՑ ԼՈՒԱԼՈՒ, ՊԱՐԶԱՊԷՍ ԽՈԶԱՆԱԿԵԼՈՎ.
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ՈՒ ՆՈՐ ԿԸ ԴԱՐՁՆԷ
բամպակէ, բուրդէ, ամեն տեսակ կերպաս, հագուստ եւ ներսուածեղէն ինչպէս նաեւ զարդ, կարպետներ, ծածկոցներ, ձեռնոցներ, գլխարկներ, եւայլն. եւայլն. առանց կերպասին վնասելու։ **ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ՀԱՄՈԶՈՒԵՑԷ՛Ք։**

Տուփը կ'արժէ 25 ս. ղրկ. միայն։
Մէկ տուփով կարելի է տասը կօստ մաքրել։
50 ս. ղրկ. ղրկողին 2 տուփ իր դրկոնի փոստի ծախսը մեր վրայ։ Վաճառորդներուն եւ մեծաքանակ գնողներուն մասնաւոր զեղչ։ Դիմել
Մ. ԿԱՊՐԱՇ ի Զօրաւ—Պէյրութ (B. P. 422) կամ ՑԱԿՈԲ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ, սեղանաւոր, Ֆօշ փողոց, *Պէյրութ*։

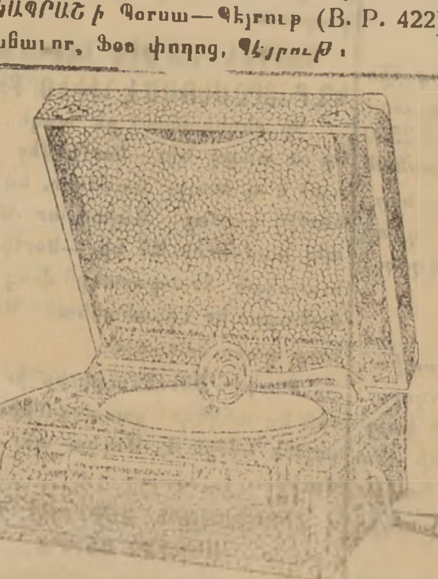

Տոկուն շինուածք
Վայելուչ ձեւ
Հնչուն եւ բնական ձայն
Անոնք յատկանիշներ՝

ՈՐՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ԶԱՏՈՐՈՇՈՒԻՆ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Պատրաստուած են կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենաճիւն եւ ամենամեծ ընկերութեան կողմէ.

APOLLO GRAMOPHONE Co. L[td]
(of London)

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ !!!
Կաեարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք
MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH
Փորձեցէք եւ ... ամեն ձեւի, ... միւս ... եւ ... գինով, վճարման դիւրութիւն.
Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Սուրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.—
ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
SINANIAN FRÈRES, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

6

Թուրքը կը զարնուի դիմամբ Անդրանիկին։ Անդրանիկ մէկ երկու փայտի հարուածներով կը տապալէ գետին իր հօր գլուխը ջարդող Թուրքը։

Իբրանցուած շուկայի մէջ։

Ոստիկանները կը վազեն Անդրանիկի ետեւէն, բայց են հասնիր ։

Անդրանիկին կը հրահանգեն պահուիլ, բայց սպասող հերոսը ամօթի զգացումով կը լուի երբ կը մտածէ պահուիլ:

Դուրս կուգայ և ազատ կը պտըտի քաղաքի փողոցներուն մէջ։

Ոստիկանները կը ձերբակալեն Անդրանիկը և կ'առաջնորդեն բանտ։

Իր ընկերները կը յուզուին և կը մտահոգուին։

Վստահօրէն դատարանը պիտի որոշէր կախաղան կամ 101 տարուան բանտարկութիւն, բայց ընկերները կը ծրագրեն բանտէն փախցնել։

Բանտէն գաղտնի կերպով փախչիլը կը դառնայ գրեթէ անկարելի, կամ առնուազն վտանգաւոր։

Անդրանիկի երիտասարդ ընկերները կը յաջողին կաշառել բանտապահը և դուրս բերել Անդրանիկը։

Կարծես ճակատագրական բան մը կար այս բոլոր ճիգերուն մէջ։

Անդրանիկ արտակարգ ոչինչ չէր ցուցաներ, բացի իր անվեհեր բնաւորութիւնը, որ թերևս յատուկ էր Շապին Գարահիսարցի ոևէ երիտասարդի մը։

7

Բ.

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Անդրանիկ կը մեկնի Պոլիս.— Անատօլցին օամ. մայրաքաղաքին մէջ.— Դաժնեալ ոստիկանութիւնը.— Անգործ.— Հրդեհներու.— Անդրանիկի եռեւակայութիւնը.— Ռամժիի բիփը.— Անդրանիկ իր թէժալին եսեւէն.— Ինչպէս չի մարեցաւ յեղափոխութեան կայծը.— Հայի եւ թուրքի զանազանութիւնը.— Հնչակեան նոր ընկերներ.— Գործ կը գտնէ.— Նոր տհաբեկում.— Յաջողութիւն.

Անդրանիկ բանտէն ազատելէ յետոյ կ'ուղղուի Պոլիս իր ընկերներուն և յատկապէս Հաճի Գէորգ ագայի խորհրդով։

Երիտասարդ Անատօլցին կը հասնի Պոլիս ակնկալելով գտնել միևնոյն երիտասարդութիւնը, բայց, աւա՜ղ, անիկա, անծանօթ օսմանեան մայրաքաղաքին, ինքզինք կը գտնէ բոլորովին օտար միջավայրի մէջ։

Անգործ և անքարեկամ, կ'ելնայ փողոցէ փողոց։

Արիւնը կ'եռայ և կ'եփի իր երակներուն մէջ։

Օսմանեան մայրաքաղաքին մէջ անիկա կամաց կամաց աւելի կը հասուննայ յեղափոխական գաղափարներով աւելի խորը կը սկսի թափանցել գործուած անարդարութիւններուն և ակնյայտնի անիրաւութիւններուն։

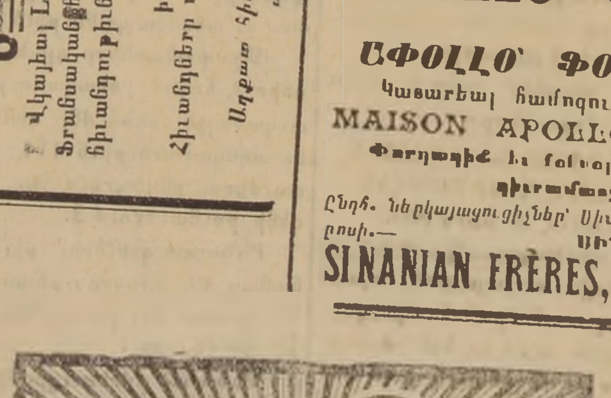

«Time is money»
Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ՝
անզուգական յաջողութիւններուն ձեզի կը ծառայէ առանց դժուարութեան, չկարելիութիւն տալով խանգարելու ձեր ռոպէները անգամ:

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ թէ նիքել, կիներու եւ այրերու համար:

Կ'ԱՊԱՀՈՎՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ ***ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ*** (Ֆօշ փողոց)
Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դաւն կից:

Կեանքի աղուրեան դէմ !

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագ անհրաժեշտ նուագը ձեր տան մէջ:

ՕՏԷՕՆ

Սկաւառակի եւ ֆօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը !

Գնեցէք **ՕՏԷՕՆ** *ֆօնօ մը*

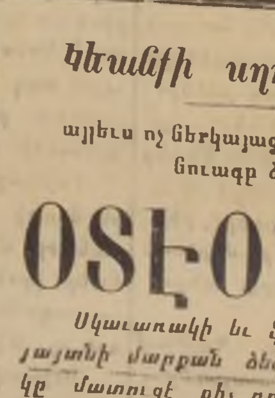

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ շնորհիւ այս հռչակաւոր մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կըրնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով:

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս, այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միայն միջոցն է կեանքի տղութեան դէմ ինքնապաշտպան ըլլալու: